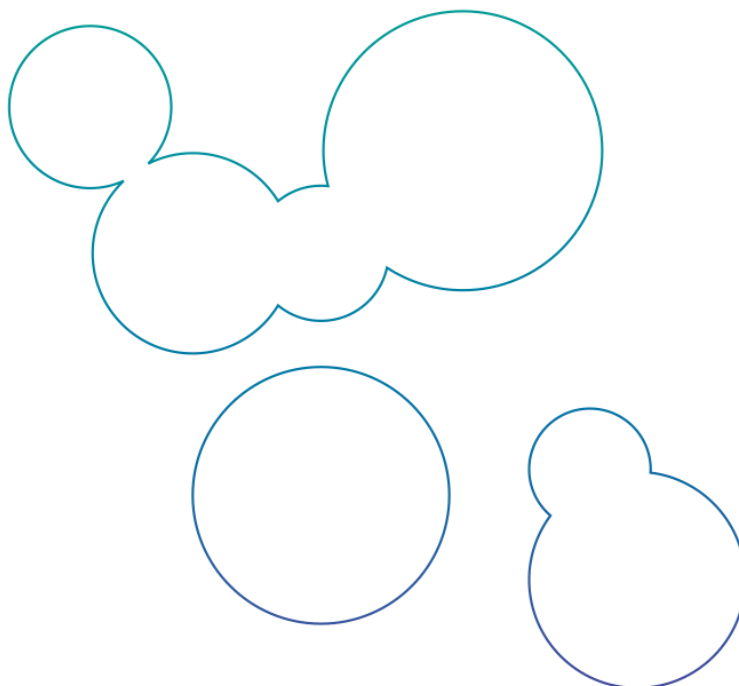

Interventiebeschrijving

Futsal Chabbab

Sportief streetwise Jongerenwerk

Colofon

Eigenaar / licentiehouder van de interventie

Naam organisatie: FC Social Work

E-mail: info@fcsocialwork.nl

Telefoon: zie onder bij contactpersonen

Website (van de interventie): <https://www.fcsocialwork.nl/>

Contactpersoon 1

Naam: Saïd Achouitar

E-mail: said@fcsocialwork.nl

Telefoon: +31 6 1635 7733

Contactpersoon 2

Naam: Richard Slegers

E-mail: richard@fcsocialwork.nl

Telefoon: +31 6 49 131 707

Referentie in verband met publicatie

Naam auteur interventiebeschrijving: Richard Slegers

Titel interventie: Futsal Chabbab – Sportief streetwise Jongerenwerk

Databank(en): Kenniscentrum Sport & Bewegen, NJi, Movisie

Plaats, kenniscentrum: Utrecht, Kenniscentrum Sport & Bewegen

Datum: mei 2025

Kijk bij het invullen in de handleiding die bij dit format hoort.

Foto van de interventie

Quote van een deelnemer

“Fair Play? Dat gaat over respect hebben, positief blijven, als mensen er niet zijn ze roepen, kleding bij me, bij overtreding normaal respectvol reageren en een hand geven.” (Jongere 8-11)

“Huiswerkbegeleiding? Ik had daar heel veel moeite mee, maar het heeft mij geholpen met een andere denkwijze in de zin van, je gaat toch wat serieuzer doen.” (Jongere 16-18)

x Hierbij verklaar ik (interventie eigenaar) dat de foto rechtensvrij is en dat betrokkenen toestemming hebben gegeven. De foto en quote mogen door het kenniscentrum worden gebruikt in openbare uitingen over mijn interventie.

Samenvatting

(Delen uit) deze samenvatting is/zijn direct zichtbaar op de pagina van jouw interventie in de Databank. Dit is het visitekaartje van je interventie voor gemeenten en (zorg)organisaties. Zorg dat je binnen het aantal woorden blijft. NB De volledige interventiebeschrijving is vanuit de databank te downloaden als pdf.

Doelgroep

Jongens en meisjes tussen de acht en achttien jaar oud uit kwetsbare wijken waar schooluitval hoger is, kansen lager zijn en vaker overlast op straat wordt ervaren. De interventie richt zich op jongeren die al in de 'straatcultuur' betrokken zijn en op basisschoolkinderen die zich daar toe aangetrokken kunnen gaan voelen.

Doel

Futsal Chabbab bestaat uit drie hoofddoelen. Jongeren vergroten hun kansen op het behalen van een startkwalificatie, overlast door jongeren op straat in kwetsbare wijken wordt teruggedrongen en/of voorkomen en hun zelfontplooiing wordt bevorderd door middel van sportbeoefening.

Aanpak

De aanpak van de interventie Futsal Chabbab bestaat uit vijf fases. Fase 0: implementatiefase. Fase 1: werving en inschrijving. Fase 2: kennismaking, relatieopbouw en doelen stellen. Fase 3: trainingen, voorrondes Futsal BuurtBattle (voetbalcompetitie tussen wijken), huiswerkbegeleiding, workshops en coaching. Fase 4: finale Futsal BuurtBattle en afronding. Kern van de aanpak is dat de trainer als rolmodel via de sport een pedagogische ingang krijgt bij jongeren en hen kan coachen op belangrijke vaardigheden en morele waarden die ook op school en in het leven bruikbaar zijn.

Materialen

De interventie Futsal Chabbab heeft een handboek met daarin verschillende handleidingen voor: werving, methodisch en integraal werken, trainingen en de Futsal BuurtBattle, huiswerkbegeleiding en het meidenwerk Futsal4Girls. Het doelenformulier bevordert de verbinding tussen sport, thuis en school. Er zijn instructievideo's, podcasts en infographics beschikbaar over de werkwijze en bejegening van jongeren. Voor de trainingen zijn een sportzaal, ballen, hesjes en tenues nodig en voor de huiswerkbegeleiding een vo-school of wijk/buurtcentrum.

Onderbouwing

Om op de beïnvloedbare factoren van de interventie effecten te realiseren, is gezocht naar bewezen principes in de literatuur die terug te vinden zijn in de aanpak. De werkzaamheid hiervan in wordt beoordeeld in praktijkonderzoek en effectevaluaties. Voor bijvoorbeeld de factor overlastgevend hanggedrag blijkt uit onderzoek dat de kans dat jongeren zich door sporten positief ontwikkelen groter wordt, als sportleiders aandacht schenken aan vaardigheden die ook buiten de sport – bijvoorbeeld op school – waardevol zijn, zoals doelmatig werken en zelfcontrole. Door het aanbieden van de voetbaltrainingen en de huiswerkbegeleiding brengen de deelnemende jongeren minder tijd door op straat. In onderzoek is vervolgens gemeten hoe Futsal Chabbab overlast door jongeren terugdringt en de morele vorming van jongeren versterkt door de inzet van sport in combinatie met een pedagogisch programma.

Onderzoek

Er zijn vijf seizoensevaluaties en tien onderzoeken meegenomen in de onderbouwing van de interventiebeschrijving: 1. actieonderzoek naar de integrale samenwerking 2. een evaluatie van de huiswerkbegeleiding, 3. een evaluatie van het meidenvoetbal Futsal4Girls, 4. actieonderzoek over oudercontact, 5. onderzoek naar de sociaal-culturele belemmeringen van jongeren voor sportdeelname. 6. onderzoek naar de invloed van gamegedrag op sportparticipatie, 7. het effect op lange termijn, 8. het effect van een competitie-element op motivatie, 9. de impact op schooluitval en overlast, 10. de bijdrage aan sociale en persoonlijke waarden en doelbereik. Deze evaluaties en onderzoeken wijzen erop dat Futsal Chabbab haar drie hoofddoelen bereikt.

Inhoud

Colofon	2
Foto van de interventie	2
Quote van een deelnemer	3
Samenvatting	4
Inhoud	5
1. Beschrijving interventie	6
1.1 Doelgroep	6
1.2 Doel	7
1.3 Aanpak	8
2. Uitvoering	12
3. Onderbouwing	16
4. Onderzoek	27
4.1 Onderzoek naar de uitvoering	27
4.2 Onderzoek naar de effectiviteit	29
5. Praktijkvoorbeeld	32
6. Aangehaalde literatuur	33

1. Beschrijving interventie

Het format is ook geschikt voor een samenvattende beschrijving van complexe of samengestelde interventies. Dit zijn interventies die uit twee of meer afzonderlijke onderdelen bestaan. Denk aan interventies met aparte onderdelen voor verschillende doelgroepen, zoals een leefstijlinterventie die zowel gericht is op de community als op de school als op de individuele docent. Of aan interventies met verschillende modules die bij een doelgroep 'op maat' worden toegepast.

Naarmate er meer onderdelen zijn is het aan te bevelen de structuur visueel weer te geven in een schema. Dit geldt met name voor de subdoelen en voor de aanpak van de interventie. Zie ook de aanwijzingen in de handleiding.

1.1 Doelgroep

Uiteindelijke doelgroep

Wat is de uiteindelijke doelgroep van de interventie? Beschrijf ook eventuele subdoelgroepen.

Doelgroep van de interventie Futsal Chabbab zijn jongens en meisjes tussen acht en achttien jaar oud in kwetsbare wijken met een lagere SES, waar kansen lager zijn, schooluitval hoger is en vaker overlast op straat wordt ervaren. De interventie richt zich enerzijds op jongeren die vaak op straat 'hangen' en al in de 'straatcultuur' betrokken zijn en anderzijds op basisschoolkinderen die zich daar (op latere leeftijd) toe aangetrokken kunnen voelen.

Selectie van doelgroepen

Hoe wordt de (intermediaire) doelgroep geselecteerd? Zijn er inclusiecriteria of contra-indicaties? Zo ja, welke?

Deelnemers worden breed geworven bij basisscholen maar vooral mond tot mond. Regelmatig zijn er ook doorverwijzingen vanuit netwerkpartners. Er zijn geen andere selectiecriteria dan de leeftijd en de wijk waarin de jongeren wonen. In deze kwetsbare wijken wonen doorgaans gezinnen met een lagere sociaal economische status (SES), waar meer risicofactoren spelen. Alle jongeren in die wijken kunnen zich aanmelden, jongens en meisjes, van elke culturele achtergrond, met of zonder (lichte) beperking. Voor jongeren met zwaardere beperkingen wordt per casus bekeken of dit geacommodeerd kan worden met evt. extra begeleiding. Jongeren moeten (fysiek) in staat zijn mee te voetballen. Verder wordt bij de werving met een pedagogische blik geselecteerd op jongeren met meer risico (de 'grootste boefjes') en soms op verwijzing vanuit jongerenwerkers, jeugdcoaches en andere netwerkpartners.

Betrokkenheid doelgroep

Op welke manier was de doelgroep betrokken bij de (door)ontwikkeling van de interventie?*

**Bij bijvoorbeeld kinderen of mensen met een beperking kunnen dit ook naasten (ouders, mantelzorgers) zijn.*

De interventie komt voort uit de sportieve en pedagogische behoeften van de doelgroep, o.a. naar beter leren voetballen en handvatten (discipline) ontwikkelen voor het beter presteren op school. Deelnemers van het eerste uur zijn nu projectleiders. Oudere deelnemers zijn ontwikkeld tot 'middenkadertrainers' en worden vaak bijgestaan door stagiaires. Allen worden gecoacht door de oprichter en projectleiders voor een continue (door)ontwikkeling in het interne leerbedrijf. Deelnemers kunnen eerst assistent-trainer worden. Allen worden intensief betrokken bij de doorontwikkeling van de interventie, samen met stagiaires van diverse HBO-opleidingen. Vanuit hun Kwaliteit en Beleid- en Onderzoek en Innovatie-opdrachten evalueren zij jaarlijks wat er beter kan en dat pakt de volgende lichting stagiaires weer op. Datzelfde geldt voor afstudeeronderzoeken en andere onderzoeken door universitaire studenten of vanuit kenniscentra. In deze onderzoeken wordt de doelgroep ook betrokken, waardoor hun stem en behoeften gehoord blijven worden. Daarnaast worden jaarlijks bijstellingen gedaan n.a.v. evaluaties op de prestatie-indicatoren vanuit de betrokken gemeente.

1.2 Doel

Hoofddoel

Wat is het hoofddoel van de interventie? Beschrijf dit zo concreet mogelijk in termen van gedrag van de einddoelgroep.

Futsal Chabbab heeft drie hoofddoelen:

1. Deelnemende jongeren vergroten hun kansen op het behalen van een startkwalificatie.
2. Overlast door deelnemende jongeren op straat in kwetsbare wijken wordt teruggedrongen en/of voorkomen tijdens en na de interventie.
3. Zelfontplooiing bij jongeren door sportbeoefening.

Subdoelen

Wat zijn de subdoelen van de interventie? Beschrijf dit zo concreet (SMART¹) mogelijk.

Indien van toepassing: welke subdoelen horen bij welke subdoelgroep(en) of intermediaire doelgroep(en)? Geef voor elke intermediaire doelgroep minimaal één subdoel aan.

1. Deelnemende jongeren vergroten hun kansen op het behalen van een startkwalificatie.
 - a. Deelnemende jongeren halen eerst hun schooldiploma (95%) en daarna hun startkwalificatie (85%).
 - b. Jongeren met achterliggende schoolresultaten halen die zo snel mogelijk op ondersteund door de huiswerkbegeleiding.
 - c. Jongeren (m.n. de meiden) leren zich weerbaarder op te stellen ondersteund door de workshops.
 - d. Jongeren leren gedisciplineerd te zijn.
 - e. Jongeren beseffen dat zij doelen kunnen halen op eigen kracht.
2. Overlast door jongeren op straat in kwetsbare wijken wordt teruggedrongen en/of voorkomen tijdens en na de interventie.
 - a. Jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden.
 - b. Criminaliteit en vandalisme door jongeren in kwetsbare wijken wordt verminderd/voorkomen.
 - c. Jongeren zetten zich op een positieve manier in voor hun wijk, er ontstaat meer verbinding tussen jong en oud.
3. Zelfontplooiing bij jongeren door sportbeoefening
 - a. Jongeren ervaren plezier in de sport en bevorderen hun zelfdiscipline en zelfvertrouwen.
 - b. Jongeren gaan vanuit Futsal Chabbab sporten bij een reguliere sportvereniging.
 - c. Jongeren van diverse achtergronden verbreederen (integreren) door gezamenlijke sportdeelname.
 - d. Jongeren bewegen structureel wat bijdraagt bij aan een gezondere levensstijl.

Belangrijk om te melden is dat deze doelen van onder naar boven werken, ook in de leeftijdsopbouw van de deelnemende kinderen en jongeren. Doel 3 is de basis: kinderen van 8-11 leren basisprincipes van samenspel en discipline en bouwen een vertrouwensband op met de trainer, dit uiteraard met veel sportplezier. Dat biedt een pedagogisch handvat om de jongeren te coachen als zij zich steeds meer op straat gaan ophouden tussen 12-15 (Doel 2), in de schoolse vaardigheden middels de huiswerkbegeleiding die dan begint en in weerbaarheid, middels de meidenworkshops. Dit zet zich voort in de 16-18 groep, waarbij het erop aankomt of jongeren de verleidingen van de straat het hoofd kunnen bieden (Doel 2) en daadwerkelijk hun schooldiploma en daarna hun startkwalificatie gaan behalen (Doel 1). Jongeren stromen op verschillende leeftijden in. Elk schooljaar is er een nieuwe aanmeldingsronde. De meeste jongeren lopen meerdere jaren, soms alle jaren, mee.

¹ SMART = specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden

1.3 Aanpak

Opzet van de interventie

Hoe is de opzet van de interventie? Beschrijf op hoofdlijn de fasen, bijvoorbeeld (1) voorbereiding/ werving (2) uitvoering en (3) afronding/ borging. Wat is per fase de omvang (duur, aantal contacten – indien van toepassing)? Voeg hier eventueel een schema in.

De interventie loopt gelijk op met het schooljaar en wordt in vier fasen onderverdeeld: 1. werving, 2. kennismaking, 3. uitvoering en 4. afsluiting. Bij de opstart in een nieuwe wijk of stad wordt de interventie voorafgegaan door een implementatiefase (0.).

Fase 0 Implementatiefase

Om Futsal Chabbab als interventie van de grond te krijgen dienen eerst trainers geselecteerd te worden. Dat kunnen lokale vrijwilligers of jongerenwerkers zijn. Verder dienen voor de integrale samenwerking wijkpartners betrokken te worden, m.n. jongerenwerk, basisscholen (voor de werving) en vo-scholen (voor de huiswerkbegeleiding). Subsidiepartners kunnen gevonden worden in gemeente, welzijnsorganisaties of fondsen. Een geschikte voetbalzaal en sportmaterialen moeten geregeld worden. Als de Futsal BuurtBattle (een voetbalcompetitie tussen wijken) van de grond moet komen, moeten meerdere wijken tegelijk de interventie gaan uitvoeren. De interventie-eigenaar en de betrokken stichting kunnen bij de implementatie ondersteunen. Zie ook onder bij implementatie.

Fase 1 Werving en Inschrijving

Werving via presentaties, proeflessen, social media, flyers en posters en vooral mond tot mond via sleutelfiguren.

Fase 2 Kennismaking en relatieopbouw

Eerste zes weken training, kennismaken en selectie, invullen doelenformulier, afgesloten met tenue-uitreiking.

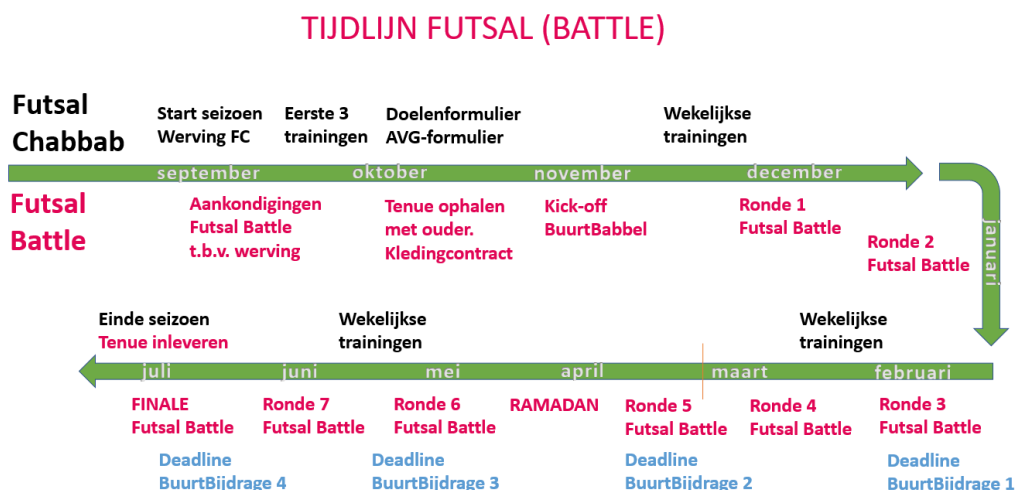
Fase 3 Training, huiswerkbegeleiding, workshops en coaching

Deze fase loopt de rest van het schooljaar door. 1 uur training en 1 uur huiswerkbegeleiding per week. Maandelijks een workshop. Er is regelmatig contact tussen wijkpartners. Bij de Futsal BuurtBattle is er maandelijks een voorronde en er worden minimaal vier BuurtBijdragen gedaan (met je team iets 'goeds' doen voor de wijk). Tussentijds worden er follow-ups gedaan over de doelen van het doelenformulier.

Fase 4 Afronding en toernooi

Aan het eind van het schooljaar worden doelen geëvalueerd en de Futsal BuurtBattle afgesloten met een grote finale.

Figuur 1: Tijdlijn interventie en de Futsal BuurtBattle (de Ramadan verschuift logischerwijs elk jaar), Uit: Visser & Slegers (2023):

(Deze fasen worden hieronder nader toegelicht.)

Inhoud van de interventie

Beschrijf per fase: welke concrete activiteiten worden uitgevoerd en -eventueel- in welke volgorde? Geef geen uitputtende beschrijving van activiteiten; het is voldoende als de lezer zich een beeld kan vormen van wat er gedaan wordt en hoe dit gedaan wordt.

Beschrijf - indien van toepassing - op welke manier de aanpak aansluit bij de diversiteit van mensen binnen de (sub)doelgroepen en hun verschillende uitgangsposities (equity).

Bij interventies op maat: geef aan wat op basis van welke criteria wanneer wordt uitgevoerd. Geef ook aan wat minimaal moet worden uitgevoerd om de gestelde doelen te behalen.

Futsal Chabbab bestaat uit de onderdelen: voetbaltrainingen en -competitie, huiswerkbegeleiding, workshops en vooral coaching. De interventie draait het om het bouwen van een vertrouwensrelatie tussen de trainer – die uit de doelgroep en wijk afkomstig is en tevens een rolmodel is – en de jongeren. Via de sport verkrijgt de trainer een pedagogische ingang bij de jongeren. Het is een integrale sociale aanpak. De trainers zijn hierbij de ‘spin in het web’ van andere opvoeders en wijkpartners. Deelname van de jongeren is vrijwillig. De deelnemersgroep is divers en een afspiegeling van de wijk; jongeren van alle achtergronden zijn – en voelen zich – welkom. Kernwaarden in de aanpak zijn sportplezier, (zelf)discipline en zelfvertrouwen. De rationale is dat vanuit deze waarden werkend de hoofd- en subdoelen van de interventie bereikt worden. Sport is het middel om de jongeren te bereiken en extrinsiek en intrinsiek te motiveren om aan zichzelf te werken. Soms is daarbij correctie nodig. Door de voorbeeldfunctie die de trainer heeft en vanuit de discipline die tijdens het sporten wordt geoefend, accepteren zij correctie, leren ze respect en worden zij gestimuleerd ook in hun opleiding te ‘scoren’ en daar zelfregie in te tonen.

Fasen uitgewerkt

Fase 1: Werving en inschrijving

Het doel van de werving is jongeren te informeren en kennis te laten maken met Futsal Chabbab. Dit gebeurt op basisscholen in de wijk door middel van presentaties en proefflessen. Jongeren worden ook via social media op de hoogte gesteld en er worden flyers en posters opgehangen in buurthuizen. Bij oudere jongeren is mond-tot-mondreclame en het werken via sleutelfiguren uit de groep belangrijk. Ook wordt soms gekeken naar de ‘reputatie’ van jongeren en hun oudere broers bijvoorbeeld. Jongeren die de extra ondersteuning van Futsal Chabbab ‘het hardst nodig hebben’, worden bereikt door de samenwerking met jongerenwerkers, trainers en andere professionals, vaak ook uit de 2^e lijns jeugdzorg (incl. jeugdbescherming en jeugdreclassering), soms ook lopende het seizoen.

Fase 2: Kennismaking en relatieopbouw

In de eerste zes weken van het schooljaar wordt gewerkt aan de kennismaking met de trainers, worden de werkwijze en regels uitgelegd en starten de voetbaltrainingen. De training is één keer in de week en duurt een uur. In deze fase wordt nog geen huiswerkbegeleiding gegeven, alleen aan jongeren die op hun eindrapport van vorig schooljaar onvoldoendes hadden. Jongeren krijgen een doelenformulier mee, met de opdracht om zelf een persoonlijk doel op te stellen, met hun ouders een doel voor thuis op te stellen en met hun mentor een doel gericht op school. Dit moet voltooid zijn voor de tenue-uitreiking. Aan het eind van deze fase krijgen jongeren hun tenue uitgereikt in bijzijn van de ouders en wordt het doelenformulier besproken en ondertekend. Zo wordt de trainer’s rol van mede-opvoeder aan ouders kenbaar en kan samenwerking in de driehoek school-thuis-jongerenwerk ontstaan. Dan worden rapporten van de eerste periode bekeken en individuele afspraken over huiswerkbegeleiding gemaakt.

Fase 3: Training, huiswerkbegeleiding, workshops, coaching en voetbalcompetitie

De trainingen worden voortgezet. De vertrouwensband met jongeren groeit. Binnen en buiten de trainingen en in de coaching wordt gewerkt aan sportplezier, (zelf)discipline en zelfvertrouwen. Hierdoor ervaren jongeren dat zij niet alleen iets kunnen bereiken in de sportzaal, maar ook daarbuiten. Tussentijds wordt ook follow-up gedaan naar de doelen van het doelenformulier, waarbij er naar behoefte contact is met ouder(s) of mentor. Doelen kunnen worden bijgesteld.

Jongeren in het VO die achterliggende schoolresultaten hebben gaan naar huiswerkbegeleiding, voor de anderen is het facultatief. Jongeren laten hun rapporten iedere volgende periode zien. Zij die naar huiswerkbegeleiding gaan, worden gemotiveerd en ondersteund om hun cijfers op te halen. Als alle cijfers (weer) voldoende zijn is de jongere vrijgesteld van huiswerkbegeleiding. Bij de huiswerkbegeleiding moeten jongeren zich ook gedragen en aan de afspraken houden. De trainer laat bij de groepsgerichte huiswerkbegeleiding vaak zijn gezicht zien of doet navraag over individuele huiswerkbegeleiding. Dit stimuleert de jongeren om bij het maken van hun huiswerk dezelfde discipline te betrachten als bij het voetballen en toont dat zij met de huiswerkbegeleiders op één lijn zitten.

Meiden bij Futsal4Girls volgen een op maat aangeboden workshopprogramma aangezien huiswerkbegeleiding voor hen doorgaans weinig toegevoegde waarde heeft. Zij hebben meer behoeften op het gebied van weerbaarheid en levensvragen / -keuzes. De frequentie van de workshops is afgestemd op de behoeften en mogelijkheden.

In november start de Futsal BuurtBattle, een voetbalcompetitie tussen verschillende wijken in de stad. Deze begint met de BuurtBabbel, waarbij jongeren, ouders en wijkpartners aanwezig zijn, de spelregels worden uitgelegd en thema's voor BuurtBijdragen bekend worden gemaakt. Er wordt één onderwerp uitgelicht waarover organisatie, ouders en jongeren met elkaar in gesprek gaan en waar dat jaar speciaal op wordt gelet, bv. gezonde leefstijl. Mee mogen doen aan de Futsal BuurtBattle motiveert jongeren om aan andere verwachtingen van deelname te voldoen: netjes op tijd en serieus komen trainen, geen rotzooi in de wijk trappen, naar huiswerkbegeleiding / workshops gaan etc. Jongeren kunnen op drie manieren punten winnen voor hun team: met doelpunten, met fair play en met BuurtBijdragen. De optelsom van deze punten bepaalt hun score in het eindklassement. Deze 'voorronde' van de Futsal BuurtBattle (zeven tot acht gedurende het schooljaar) vormen ook een 'pedagogische stok achter de deur' bij eventuele corrigerende acties. Hoort de trainer bv. dat een groepje rotzooi heeft getrapt, dan riskeren zij de bank.

Fase 4: Afronding en toernooi.

Het schooljaar wordt afgesloten met het evalueren van de doelen op het doelenformulier met ouders en mentor. Kers op de taart is een groots toernooi, de Futsal BuurtBattle Finale, hét stadsbrede sportevenement waar de jongeren het hele jaar naar toe werken en hun discipline voor willen inzetten. Tijdens de finaledag worden de prijzen uitgereikt en de jongeren uitgenodigd volgend jaar weer mee te doen.

Onderdelen uitgewerkt

Coaching vindt plaats binnen en buiten de sportzaal: voor of na de training kunnen jongeren individueel apart genomen worden voor een gesprek; de (assistent-)trainer is regelmatig aanwezig bij huiswerkbegeleiding. De trainer geeft de jongeren individuele aandacht, biedt hen zicht op kansen en werkt aan de morele vorming. De coaching vindt voornamelijk plaats door 'present te zijn' en de relatie te bekrachtigen. Kernelementen van de benadering zijn 'positief coachen', 'de arm om je heen' en 'consequente aanpak'. Positief coachen staat voor 'elkaar aanmoedigen' en wordt door de trainer consequent doorgevoerd in zijn benadering van de jongeren. De arm om je heen (letterlijk en figuurlijk) staat voor broederschap onder mannen en op gepaste manier is er ook warmte naar de meiden. De trainer wordt vaak als 'oudere broer' gezien, zijn arm zegt op een natuurlijke en directe manier: "Ik sta naast je, onder mijn vleugel leer je verstandige keuzes te maken". De onderdelen positief coachen en de arm om je heen zijn belangrijke aspecten in het bouwen van een betekenisvolle relatie met deze jongeren. Ze maken dat de jongeren correcties accepteren en zich laten coachen op hun gedrag. De consequente aanpak is te zien wanneer de jongeren zich niet aan afspraken houden en/of slecht gedrag vertonen. Er worden direct consequenties aan verbonden, van opdrukken tot het tijdelijk niet mogen deelnemen aan de training of wedstrijden. Met hun trainer valt ook geen loopje te nemen.

De *trainingen* hebben de volgende opzet:

- Informeel contact bij binnenkomst
- Kringgesprek m.b.t. schoolresultaten en gedrag
- Individuele coaching (tijdens de training)
- Sportieve training (van hoog niveau)
- Time-out momenten, een reflectie op getoond gedrag binnen of buiten het veld
- Evaluatie en afsluiting, vooruitblik op schoolrooster en huiswerkbegeleiding of workshops
- Informeel contact tijdens omkleden, signalering

De opzet van de trainingen en de methodische aanpak zijn uitgewerkt in het handboek *Futsal Chabbab – Streetwise Jongerenwerk in de wijk*. (Sleegers, 2025).

Voetbaltechnisch worden zes trainingsthema's (conditie, verdedigen, aanvallen, omschakelen, man-meer-man-minder en spelhervattingen) in blokken van zes weken aangeboden. Uiteraard is er ruime aandacht voor fair-play en respect voor de regels.

Figuur 2: Indeling van de trainingsthema's

3 wk	1 wk	6 wk	1 wk	6 wk	1 wk	3 wk	1 wk	6 wk	1 wk	6 wk	1 wk
Conditie	Spelh.	Verd	Spelh.	Aanv.	Spelh.	Conditie	Spelh.	Omsch.	Spelh.	4 m's	Spelh.

Jongeren worden voorbereid op de competitiewedstrijden van de Futsal BuurtBattle en begeleid in het verzinnen en uitvoeren van BuurtBijdragen.

De *huiswerkbegeleiding* heeft de volgende opzet:

- Inlooperperiode: melden bij de huiswerkbegeleider, naam en tijd van binnenkomst worden genoteerd. Genoteerd wordt wat de jongere gaat doen (welk vak / project / etc.).
- Werkperiode:
 - o Begeleiders lopen rond om te ondersteunen en vragen te beantwoorden.
 - o Bij vragen komen begeleiders in actie of wanneer ze zien dat iemand worstelt of afgeleid is.
 - o Jongeren worden gemotiveerd en/of leerstrategieën aangeleerd.
- Na minimaal een uur werken mag een leerling gaan.
- Bij het afmelden checkt de huiswerkbegeleider of het gestelde doel behaald is.
- Leerlingen mogen ook verder doorwerken. Na 1,5 tot 2 uur eindigt het voor iedereen.

Eén keer in de week is er in de wijk een uur huiswerkbegeleiding. Deze vindt groepsgewijs plaats en is minder gericht op vakinhoudelijke begeleiding, maar met name op motivationele begeleiding. Er is aandacht voor zaken of vakken waar jongeren individueel tegenaan lopen. Daarnaast richt de begeleiding zich op het 'leren leren'. Jongeren leren onder andere het plannen van huiswerk, het verdelen van het werk over de beschikbare tijd en het op regelmatige en gestructureerde manier huiswerk maken.

De *workshops* komen voor meiden in plaats van de huiswerkbegeleiding en hebben ook een verplichtend karakter. Ook hier is er verbinding met het voetbal door aspecten van het (samen)spel te verbinden aan weerbaarheid. Workshops worden op maat samen met de meiden ingevuld en uitgevoerd. Deelname aan de workshops telt ook mee voor punten in de Futsal BuurtBattle. De begeleiding wordt doorgaans door stagiaires met een sociaalpedagogische studie gegeven en wordt overzien door een pedagogisch medewerker die de workshopleiders selecteert en coacht.

2. Uitvoering

Materialen

Welke materialen zijn beschikbaar voor de werving, uitvoering en evaluatie van de interventie? Voor wie zijn de materialen bestemd en waar zijn ze verkrijgbaar? Geef een opsomming.

De interventie heeft een handboek 'Futsal Chabbab – Streetwise jongerenwerk in de wijk' met handleidingen voor:

1. <i>De interventie</i>	Materialen: organogram, de driehoek, podcast 'Kifesh met straattaal'
2. <i>Methodisch werken</i>	Materialen: doelenformulier, instructievideo
3. <i>Werving en inschrijving</i>	Materialen: formats voor flyers en social media posts, inschrijfformulier, kledingcontract, AVG-formulier
4. <i>Voetbaltrainingen</i>	Materialen: aanwezigheidslijst, trainingsschema
5. <i>Futsal BuurtBattle</i>	Materialen: overzicht BuurtBijdragen, taakverdeling, speelschema's, spelerslijst, formulier fair play, score-overzichten
6. <i>Huiswerkbegeleiding</i>	Materialen: motivatieschema
7. <i>Futsal4Girls workshops</i>	Materialen: handleiding en begrippenlijst
8. <i>Integrale samenwerking</i>	Materialen: jaarlijkse evaluatie en verantwoording richting gemeente (indicatoren)

Er zijn enkele instructievideo's, podcasts en infographics beschikbaar over de werkwijze en bejegening van jongeren. Per wijk wordt de lokale sportzaal benut voor de trainingen en lokale vo-scholen of wijk/buurtcentra voor de huiswerkbegeleiding. Sportmateriaal als ballen, hesjes en tenues worden (deels) gesponsord door lokale bedrijven.

Type organisatie en locatie

Welk type organisatie(s) kan/kunnen de interventie uitvoeren? Op welk soort locaties kan de interventie uitgevoerd worden?

Tot nu toe is de interventie uitgevoerd door twee type organisaties. De ene constructie is vanuit een sociale onderneming met trainers als vrijwilligers, onder de vleugel van een stichting die subsidies en fondsen werft en beheert en de sociale onderneming inhuurt. Ditzelfde kan uiteraard ook in een rechtstreekse subsidie- of aanbestedingsrelatie met een gemeente, wijk-/buurtteams of welzijnsmakelaar in de stad. De andere constructie is met jeugdprofessionals als trainers, jongeren(opbouw)werkers, in combinatie met evt. een activiteitencoördinator voor de buurtcompetitie, vanuit een welzijnsorganisatie. De interventie kan in principe in iedere (kwetsbare) wijk waar voldoende jongeren vanuit de straatcultuur betrokken kunnen worden en met lokale trainers die respect bij de doelgroep genieten uitgevoerd worden. Alle jongeren krijgen voetbaltraining en huiswerkbegeleiding in de eigen wijk. De sportzaal moet groot genoeg zijn om met minimaal tien jongeren te kunnen trainen. Huiswerkbegeleiding moet in een open ruimte met goede computerwerkplekken, waar de jongeren (digitaal) hun huiswerk kunnen maken. Belangrijk is ook dat er openheid is vanuit netwerkpartners om integraal en pedagogisch samen te willen werken met de trainers. E.e.a. kan door procesregie of andere aansturing vanuit de gemeente in goede banen worden geleid.

Opleiding en competenties van de uitvoerders

Wie zijn de uitvoerders en welke opleiding en competenties hebben zij nodig?

Per wijk zijn de volgende uitvoerders nodig:

- *Een wijkcoördinator* (hbo geschoolde professional evt. aangevuld met stagiaire). De (sociale) professional is bekend met jongerenwerk in de keten en liefst ook met (straat)cultuursensitief werken. Deze coacht de trainers 'on the job' in sportieve, pedagogische en organisatorische vaardigheden. Dit kan voor meerdere wijken. Zo wordt ook de organisatie van de Futsal BuurtBattle gecoördineerd samen met de trainers, assistent-trainers, stagiaires en uiteraard de jongeren. Wanneer een stagiaire hierbij wordt ingezet is dat een derdejaars hbo-student in de sector gedrag & maatschappij of sport & bewegen (30 uur per week).
- *Twee middenkadertrainers* (vrijwilligers of betaalde kracht). Deze trainers hebben een voorbeeldfunctie tegenover de jongeren. Gewenst is dat zij bekend zijn met de straatcultuur, doch duidelijk het 'goede pad' hebben gekozen door opleidingen af te maken en serieus in het leven te staan. Zij ronden binnen een jaar ook

een [Trainer Coach Zaalvoetbal III](#)-opleiding bij de KNVB af. Verdere pedagogische vaardigheden rondom de methodiek worden zoals gezegd 'on the job' aangeleerd door de wijkcoördinator (samen met de overall coördinator) en door jaarlijkse 'train-de-trainer'-bijeenkomsten. Zij moeten bekend zijn of worden met het netwerk van sociale professionals om de jongeren heen. Deelnemers die assistent-trainer worden, worden door de middenkadertrainer stap voor stap in al deze aspecten opgeleid.

- *Twee huiswerkbegeleiders* (mbo-4 of hbo geschoolde professional evt. aangevuld met vrijwilliger of stagiair). De (pedagogische) professional is bekend met jongerenwerk, persoonlijke pedagogische begeleiding en liefst ook met (straat)cultuursensitief werken. In de afstemming met scholen is een SKJ-registratie vereist als ook ondersteuningsplannen uitgewisseld worden. Deze coacht de huiswerkbegeleiders 'on the job' in motivationele en begeleidingsvaardigheden. Ondersteunende vrijwilligers of stagiaires volgen een sociaalpedagogische opleiding, minimaal op mbo-4 niveau. Belangrijke competenties van begeleiders zijn goed kunnen ondersteunen en uitleggen bij huiswerkopdrachten en daarbij dezelfde pedagogische aanpak benutten die tijdens de voetbaltrainingen gebruikelijk is. Samenwerking met en rapportage aan de trainer is daarbij onontbeerlijk.

Afwijkende combinaties van coördinatoren, (assistent-)trainers en huiswerkbegeleiders zijn uiteraard mogelijk.

Kwaliteitsbewaking

Op welke manier bewaak je als interventie eigenaar de kwaliteit van de inhoud en de uitvoering van de interventie?

Denk bijvoorbeeld aan registratie en evaluatie, onderhoud, borging en/of licenties.

Hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld tussen interventie eigenaar en eventuele uitvoerders?

FC Social Work draagt zorg voor de kwaliteit op de volgende manieren:

- Voortdurende *coaching on the job* van de trainers door (wijk)coördinatoren (de interventie-eigenaar en voltijd stagiaires van hbo-opleidingen Sport Beweging en Educatie, Social Work en Pedagogiek) en duo-trainerschap met een andere (ervaren) trainer van Futsal Chabbab.
- De handleidingen in het handboek up to date te houden.
- Trainers volgen binnen een jaar de opleiding tot Trainer Coach Zaalvoetbal III bij de KNVB.
- Jaarlijkse 'train-de-trainer'-bijeenkomsten over de interventie.
- Elk kwartaal vergaderingen (instructie) en jaarlijkse evaluatiegesprekken met de trainers en huiswerkbegeleiders.
- Het monitoren van resultaten, afgestemd op de prestatie-indicatoren van de gemeente.
- Wekelijkse teamvergadering met coördinator, wijkcoördinatoren, huiswerkbegeleiders, stagiaires en waar kan of nodig trainers (vrijwilligers).
- N.B.: nieuwe uitvoerders kunnen meelopen in bestaande projecten om ervaring op te doen.

Deze kwaliteit wordt gewaarborgd doordat wijkcoördinatoren data verzamelen over/uit onder andere:

- Algehele opkomst;
- Huiswerkbegeleiding opkomst en uitstroom;
- Integrale aanpak-briefings;
- Uitgevoerde BuurtBijdragen;
- Doorstroom en lidmaatschap naar reguliere sportclubs;
- Instroom vanuit netwerkpartners.

Randvoorwaarden

Wat zijn de organisatorische en contextuele randvoorwaarden voor een goede uitvoering van de interventie?

Een belangrijke randvoorwaarde voor het uitvoeren van Futsal Chabbab is het (ontwikkelen van) draagvlak voor de integrale aanpak bij de diverse wijkpartners, met name jongerenwerk, po- en vo-scholen in de wijk in de stad, sportservice, straatcoaches, wijkagenten, wijknetwerk (waaronder wijkteam) en ouders. Het leggen van deze vele 'korte lijntjes' vraagt een grote tijdsinvestering, maar het goed functioneren van dit netwerk is een belangrijke factor voor het slagen van het project. Zoals eerder benoemd kan procesregie of andere aansturing op een integrale jongerenaanpak vanuit de gemeente hierbij een katalysator zijn. Wekelijkse 'briefings' werken goed.

Nog een randvoorwaarde is de plek van de interventie. Belangrijk is dat deze laagdrempelig en bereikbaar is voor de jongeren en dat bij voorkeur de zaalvoetbaltrainingen en huiswerkbegeleiding in de eigen wijk wordt gegeven, in de dichtstbijzijnde sportzaal en/of in het wijkcentrum. Gemeente en sportservices kunnen helpen met de sportfaciliteiten. Dan de mensen. Zij moeten passie voor jongeren hebben, (straat)cultuursensitief zijn, pedagogisch sterk en duidelijk en flexibel in de samenwerking. Met twee sociaal-pedagogische professionals, (vrijwillige) middenkadertrainers, huiswerkbegeleiders, workshopleiders en stagiaires is het korte lijntjes houden essentieel. Gerichte WhatsApp-groepen, een wekelijkse teamvergadering en geregelde afstemming met scholen, jongerenwerkers en andere partners helpen daarbij.

Implementatie

Op welke wijze wordt de interventie geïmplementeerd? Bijvoorbeeld via een implementatieplan of -protocol of begeleiding bij de invoering van de interventie. Geef een samenvatting van de stappen die men dient te doorlopen. Beschrijf ook - indien van toepassing - op hoofdlijn eventuele lokale varianten of aanpassingen die voorkomen bij uitvoering in de lokale context, bijvoorbeeld in de werving, locatie etc.

Implementatie vindt plaats volgens het plan van aanpak dat wordt opgesteld bij aanvang van het project. Dit moet altijd een 'tailor-made' plan van aanpak zijn, gericht op de betrokken stad en wijken, netwerkpartners en andere stakeholders. De interventie-eigenaar en betrokken stichting kunnen ondersteunen in het ontwerp ervan. In dit plan van aanpak staat welke contacten gelegd moeten worden en welke werkafspraken gemaakt worden met gemeente, scholen, jongerenwerk, politie, et cetera. Het plan omvat ook het zoeken naar de locaties voor trainingen en huiswerkbegeleiding, het werven van de trainers/coaches, huiswerkbegeleiders en workshopleiders, welke trainingen worden aangeboden en natuurlijk ook hoe de jongeren geworven zullen worden. Van promotiemateriaal zijn voorbeelden in te zien.

Nieuwe uitvoerders kunnen kiezen uit de volgende drie ondersteuningspakketten:

Pakket 1: Handboek en materialen

De uitvoerder maakt gebruik van het handboek *Futsal Chabbab – Steetwise jongerenwerk in de wijk*. (Sleegers, 2025), en de bijbehorende materialen. Deze zijn bij FC Social Work te bestellen.

Pakket 2: Opstart en 'coaching on the job'

FC Social Work helpt met het organiseren van de opstart, leidt zelf voorgestelde trainers (bijvoorbeeld jongerenwerkers) op en blijft hen over een afgesproken periode 'on the job' coachen.

Pakket 3: Implementatie van A tot Z

FC Social Work Nijmegen regelt de selectie van trainers, opstart en uitrol en alle randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn.

Kosten

Wat zijn de kosten van de interventie? Benoem daarbij de personele (inclusief aantallen uren) en de materiële kosten. Geef ook aan welke kosten eenmalig zijn en welke kosten structureel zijn.

Figuur 3: Indicatie van de kosten voor Futsal Chabbab per schooljaar (per wijkproject)

Aantal deelnemers	45
Aantal weken schooljaar	40
Duur training in uren 8-11 per week	1
Duur training in uren 12-15 per week	1
Duur training in uren 16-18 per week	1
Duur training in uren Futsal4Girls per week	1
Duur huiswerkbegeleiding in uren per week	1
Duur workshops (Futsal4Girls) in uren per week	2
Aantal uren voorbereiding en evaluatie per activiteit	1,5

Omschrijving posten	Aantal	Eenheidsprijs	Totaal
Twee professionele begeleiders Futsal Chabbab in fte (per wijk, totaal 2 fte voor stad)	0,33	€50,00	<i>Uren vervat hieronder</i>
Huur sporthal 3 uur per week	120	€ 47,50	€ 5.700,00
Aantal vrijwilligers (middenkadertrainers)	3	€750,00	€ 2.250,00
Aantal stagiaires sportactiviteit	1 of 2	€ 0,00	€ 0,00
Trainingssets	45	€ 45,00	€ 2.025,00
Materiaalsets	1	€ 575,00	€ 575,00
Aantal trainingsuren	120	€ 50,00	€ 6.000,00
Aantal voorbereidingsuren	60	€ 50,00	€ 3.000,00
Uren huiswerkbegeleiding	130	€ 50,00	€ 6.500,00
Uren weerbaarheidswerkshops Futsal4Girls	80	€ 50,00	€ 4.000,00
Uren training-on-the-job	40	€ 50,00	€ 2.000,00
Uren contact scholen	60	€ 50,00	€ 3.000,00
Uren werkersoverleggen integrale aanpak	60	€ 50,00	€ 3.000,00
Futsal BuurtBattle voorrondes	7	€ 450,00	€ 3.150,00
Futsal BuurtBattle finale	1	€ 2.000,00	€ 2.000,00
Jaarlijkse deskundigheidbevordering vrijwilligers/middenkader	1	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Kosten per activiteit			€ 44.700,00
Kosten per deelnemer			€ 993,33
<i>(genoemde bedragen zijn incl. 21% btw)</i>			

Deze kosten zijn voor de uitvoering van de *complete* interventie, inclusief zeven Futsal BuurtBattlerondes en finale en de workshops voor meiden, rekenend op ongeveer 11 à 12 jongeren per leeftijdsgroep en de meidengroep. Een Futsal BuurtBattle is uiteraard slechts mogelijk wanneer meerdere wijken / stadsdelen een Futsal-team aanleveren. De opstartkosten voor het uitzetten van Futsal Chabbab in een nieuwe stad zijn afhankelijk van de wensen op het gebied van selectie, training en coaching-on-the-job en de lengte van het traject (zie pakketten bij implementatie).

3. Onderbouwing

Vraagstuk of probleem

Voor welk vraagstuk of probleem is de interventie ontwikkeld? Omschrijf aard, omvang, spreiding en eventuele gevolgen.

In verschillende kwetsbare wijken in Nederland is sprake van leefbaarheidsproblematiek. Eén van de zaken die de leefbaarheid onder druk zetten is overlast, vaak veroorzaakt door jongeren. Denk hierbij aan: geluidsoverlast, het lastigvallen van mensen straat, vervuiling, het vernielen en beschadigen van auto's en tuinen, drugsoverlast en agressie en gebrek aan aanspreekbaarheid (Leidemeijer, Bogaerts & Roet, 2010; Noorda & Veenbaas, 2006).

Het SCP benoemt in een onderzoek naar kwetsbare wijken verschillende mechanismen waardoor de woonomgeving (buurt, wijk) invloed heeft op het opgroeien: 1) algemene socialisatie en invloed van *peers*, 2) stigmatisering en 3) gebrek aan sociale controle en collectieve zelfredzaamheid. 1) Jonge adolescenten zijn in hun identiteitsvormende periode nog sterk gebonden aan hun wijk en gevoelig voor invloeden van hun *peers*. 2) stigmatisering is merkbaar bij schooladvies of gunnen van stage of baan, wat jongeren soms internaliseren. 3) Er is vaak weinig zicht op jongeren in de wijk waardoor ze weinig gecorrigeerd worden. Jongeren uit kwetsbare wijken hebben meer kans op het vmbo uit te komen, waar een 60-80% hogere kans is op schooluitval. En hoe armer het gezin hoe lager de schoolresultaten. Ook op normoverschrijdend gedrag en jeugdcriminaliteit is er meer kans in een kwetsbare wijk, m.n. door contact met risicogedrag van *peers* i.c.m. weinig toezicht en correctie en haperingen in de schoolcarrière. (Kullberg e.a., 2021, 6-9)

Uit cijfers van het NJI blijkt dat zowel het (langdurig) relatief en absoluut verzuim als het spijbelgedrag licht is gestegen in de afgelopen jaren (NJI, 2025). Een voortijdig schoolverlater (vsv'er) is een jongere die: tussen de 12 en de 23 jaar oud is; niet staat ingeschreven op een school; geen startkwalificatie heeft (een diploma op minimaal mbo 2, havo-of vwo-niveau) en niet uit het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs komt (Ministerie van Onderwijs, 2021). In 2020/2021 was het landelijk aantal vsv'ers 35.440 waarvan ongeveer 2/3 man is. In regio Nijmegen was dat 3%. (CBS, 2023) Schooluitval vindt meer plaats in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) dan in het voortgezet onderwijs (vo).

Over overlastproblematiek meldt het NJI dat in de afgelopen jaren het aantal meldingen geleidelijk stijgt (alle meldingen niet alleen van jongeren) (NJI, 2023). Het percentage buurtbewoners die zegt 'veel last' te hebben ervaren van rondhangende jongeren, nam langzaam af van 6,7 procent in 2012 naar 4,5 procent in 2019 (de 5,7 procent in 2021 was voornamelijk toe te schrijven aan de coronapandemie) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). Het onderzoek 'Problematische jeugdgroepen in Nederland' benoemt vier groepen 'rondhangende jongeren': 'hinderlijke' (maar nog aanspreekbare), 'overlastgevende' (provocerende, lastig te corrigeren), 'criminele' en 'aanvaardbaar rondhangende' groepen die geen overlast veroorzaken. Het aantal problematische jeugdgroepen daalt, alhoewel recent onderzoek ontbreekt (Ferwerda e.a., 2015).

In het jongerenwerk blijven meiden vaak onzichtbaar. Jongens domineren vaker de ruimte, waardoor de aandacht van gemeentes en jongerenorganisaties naar hen toegaat. De activiteiten richten zich meer op jongens, waardoor de meiden zich niet altijd prettig voelen en wegblijven (de Boer & Metz, 2014). Ze veroorzaken dan wel minder overlast, maar hebben zeker ontwikkelingsbehoeften en kunnen worstelen met meer internaliserende problematiek zoals een laag zelfbeeld, een eetstoornis, zelfbeschadiging, slachtoffer worden van loverboys etc. (Kooijman, 2011). Uit cijfers van het HBSC-onderzoek komt naar voren dat 44 procent van de meisjes in het voortgezet onderwijs een laag emotioneel welbevinden ervaart (t.o.v. 21 procent van de jongens). Het percentage meiden met emotionele problemen is ruim drie keer zo hoog (44 versus 13% jongens). Ook scoren meisjes hoger op de schalen hyperactiviteit /aandachtsproblemen en totale problemen dan jongens (Boer e.a., 2022).

De gevolgen van overlast door jongeren en schooluitval zijn groot. Het veroorzaken van overlast leidt tot een negatieve beeldvorming over jongeren, afnemende tolerantie en het feit dat jongeren zich niet serieus genomen voelen (Noorda & Veenbaas, 2006). Op maatschappelijk niveau brengt overlast door jongeren een verminderd veiligheidsgevoel en kosten in verband met bijvoorbeeld vandalisme met zich mee. De schoolverlater heeft een zwakke positie op de arbeidsmarkt, loopt een groter risico van sociale uitsluiting. Schooluitval leidt tot het onbenut blijven van talent op de arbeidsmarkt, een groter beroep op sociale voorzieningen en mogelijk meer criminaliteit (Herweijer, 2008).

Factoren van invloed

Welke factoren veroorzaken het vraagstuk of probleem? Welke factoren werken juist beschermend?

Vroegtijdig schoolverlaten, jeugdwerkloosheid en jeugddelinquentie worden samen ook wel 'maatschappelijke uitval' genoemd. Door de complexe samenhang van psychologische, sociale en culturele factoren die spelen in het individuele, sociale, familie- en omgevingsdomein, spreekt men ook wel van een 'wicked problem' (Conklin, 2006). Hense (2015) geeft aan dat dergelijke complexe maatschappelijke vraagstukken om maatschappelijke vernieuwers (pioniers) vragen die vanuit hun ervaringsdeskundigheid, met engagement vanuit waarden uit hun cultureel erfgoed en gezonde zelfzorg streven naar het verbeteren van levenskwaliteit van hen die zij dienen. Ervaringsdeskundigheid is vooral relevant op het gebied van (straat)cultuursensitiviteit. Voorkomen moet worden dat de straatcultuur het primaire domein van socialisatie wordt voor jongeren, waardoor het de thuis- en schooldomein overneemt (El Hadioui, 2011). Dit vergt een benadering die gaat over identiteit en culturalisatie, over levensdoelen en levenskeuzes. Naast dit centrale zingevingsgerichte element van de interventie is er ook vanuit internationale literatuur steeds meer te zeggen over mechanismen die het risico op maatschappelijke uitval verklaren (De Witte et al., 2013; Wang & Fredricks, 2014). Zij noemen als factoren:

Factoren uit het individuele domein:

- Afwezigheid van gestructureerde naschoolse activiteiten; (Leidelmeijer et al., 2010).
- Weinig vertrouwen in een betere toekomst; (Wang & Fredricks, 2014)
- Gedragsproblemen; (Wang & Fredricks, 2014)
- Moeite met omgaan met autoriteit en regels; (Sleegers, 2012)
- Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden; (Luijk & Westerveld, 2020)
- Zwakke probleemoplossingsvaardigheden (Benzies & Mychasiuk, 2009; Farrington & Welsh, 2008).

Factoren uit het sociale domein:

- Gebrek aan prosociale relaties met volwassenen;
- Omgaan met antisociale jongeren; (Leidelmeijer et al., 2010)
- Zwakke weerbaarheid tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten (Farrington & Welsh, 2008; Wang & Fredricks, 2014; Lockwood, Jordan & Kunda, 2002; Luijk & Westerveld, 2020)

Factoren uit het familiedomein:

- Gebrek aan ouderlijk toezicht en betrokkenheid; (Leidelmeijer et al., 2010)
- Zwakke opvoedingsvaardigheden van ouders (Benzies & Mychasiuk, 2009; Farrington & Welsh, 2008).

Factoren uit het schooldomein:

- Inzet en werkhouding op school;
- Lage schoolprestaties; (De Baat & Foolen, 2012)
- Spijbelen; (De Baat & Foolen, 2012)
- Lage betrokkenheid van ouders bij school. (Bröker, Kool & Thomassen, 2011)

Factoren uit het omgevingsdomein:

- Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen; (Leidelmeijer et al., 2010)
- Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk;
- Sociale ongelijkheid/discriminatie en stigmatisatie in de maatschappij (De Witte et al., 2013; Leidelmeijer et al., 2010)

Aan te pakken factoren

Welke van de hierboven genoemde factoren pakt de interventie aan en welke onder 1.2 benoemde (sub)doelen horen daarbij?

Futsal Chabbab steekt in op positieve jeugdontwikkeling (Damon, 2004; Benson, Scales, Hamilton & Sesma, 2007) en richt zich daarbij op factoren uit het 1. individuele, 2. sociale, 3. familie-, 4. school- en 5. omgevingsdomein, om zo uiteindelijk 'maatschappelijke uitval' te voorkomen. Er wordt bij Futsal Chabbab niet direct maar indirect gericht op het versterken van gezinsfactoren doordat zij rolmodellen inzet als mede-opvoeders (Lockwood, Jordan & Kunda, 2002). In de adolescentie verschuift de invloed van het familiedomein grotendeels naar domein van school, vrienden en vrijetijdsbesteding (Fredricks & Eccles, 2008), behalve waar in de interventie echt samen met ouders wordt opgetrokken in de opvoeding (via het doelenformulier en bij maatwerk). Een groot deel van de aanpak ligt juist in het overbruggen van de culturele verschillen – met soms botsende opvattingen, ambities, gedragsrepertoires, taaluitingen en codes – in thuiscultuur, schoolcultuur en straatcultuur (El Hadioui, 2011). Een aanvullend sociaal netwerk en betere aansluiting met school door (huiswerk)begeleiding kunnen helpen om de kans op schoolverzuim te verminderen (Collard et al., 2014).

Figuur 4: Werkzame factoren interventie Futsal Chabbab (Sleegers, 2015).

Werkzame factoren:
• Een cultuur sensitieve trainer/ coach, trainer is een rolmodel uit de doelgroep en in staat een vertrouwensrelatie op te bouwen (2, 3, 5, 6). • Jongeren voetballen graag en de kwaliteit van de trainingen is hoog (2, 3, 5) • Door het ervaren sportplezier (beloningswaarde) blijven zij verbonden aan de interventie (self-efficacy) en zijn gemotiveerd zich te ontplooien (2, 3, 5, 6). • De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners (2, 3, 5). • Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle (2, 3, 5, 6). • De combinatie van sport, het pedagogisch programma (coaching) en de huiswerkbegeleiding (2, 3). • Een groepsmatige strenge aanpak ('voor wat hoort wat' beginsel) in combinatie met individuele aandacht en positieve bekrachtiging (2, 3, 5, 6). • Het aanleren van zelfdiscipline, zelfvertrouwen, weerbaarheid (meiden) en vaardigheden die ook buiten de sport behulpzaam zijn (2, 3, 5, 6).
• Laagdrempelig: iedereen mag en kan meedoen (2).
Betekenis scores: 2 = Veronderstelling in de aanpak 3 = Onderbouwing 5 = Praktijkervaringen 6 = Effectonderzoek

De interventie heeft drie hoofddoelen ten einde de kansen van jongeren te vergroten: 1) 'schooluitval is teruggedrongen', 2) 'overlast is verminderd' en 3) 'zelfontplooiing door sportbeoefening'. De interventie pakt per (sub)doel (zie Hst. 1.2) en met de werkzame elementen (zie figuur 4 hierboven in kader) de volgende beïnvloedbare factoren uit de domeinen aan (De Witte et al, 2013; Wang & Fredricks, 2014):

Factoren uit het individuele domein:

- Afwezigheid van gestructureerde naschoolse activiteiten;
 - o Doel 2 en 3b. Werkzame elementen 2 en 9.
 - Aanbod van aantrekkelijke buitenschoolse sportactiviteiten als pedagogisch middel.
- Weinig vertrouwen in een betere toekomst;
 - o Doel 1d, 1e en 3a. Werkzame elementen 1, 3 en 8.
 - Versterken van self-efficacy (Willemsen, 2018). Rolmodel die toekomstperspectief kan bieden. Succeservaringen opdoen en transfer naar andere contexten. Kansen zien en (leren) grijpen. Valkuilen zien en (leren) vermijden.
- Gedragsproblemen;
 - o Doel 2a. Werkzame elementen 1, 4, 5 en 7.

- Moeite met omgaan met autoriteit en regels;
 - Doel 2a. Werkzame elementen 5 en 7.
 - Gewenst gedrag en respect voor autoriteitsfiguren komt door voorbeeld, door een groepsmatige aanpak met duidelijke regels en consequenties. Morele vorming kost tijd, maar vanuit een vertrouwensband waardoor correctie aankomt, werpt dat op den duur vruchten af.
- Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden;
 - Doel 1c, 1d en 3a. Werkzame elementen 3 en 8.
- Zwakke probleemoplossingsvaardigheden.
 - Doel 1c, 1e en 3a. Werkzame elementen 3, 6 en 8.
 - Vaardigheden die bij de sport of bij workshops worden aangeleerd zijn toepasbaar in de andere leefgebieden van de jongeren.

Factoren uit het sociale domein:

- Gebrek aan prosociale relaties met volwassenen;
 - Doel 2a en 2c. Werkzame elementen 4 en 5.
 - Jongeren op positieve manier in contact laten komen met allerlei buurtbewoners, professionals, vrijwilligers; community based aanpak.
- Omgaan met antisociale jongeren;
 - Doel 2b, 3b en 3c. Werkzame elementen 2, 5 en 7.
- Zwakke weerbaarheid tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten.
 - Doel 1c, 1d, 1e en 3a, Werkzame elementen 5 en 8.
 - Omgaan met positieve rolmodellen en positieve relaties aangaan in teamverband, waar goed gedrag juist beloond wordt en men zich aan elkaar optrekt.

Factoren uit het familiedomein:

- Gebrek aan ouderlijk toezicht en betrokkenheid;
 - Doel 2a. Werkzame elementen 1, 4 en 5.
 - Aanvulling door een mede-opvoeder die tevens een brug slaat naar alle andere opvoeders en ketenpartners in een integrale aanpak en sociale controle.
- Zwakke opvoedingsvaardigheden van ouders.
 - Doel 1d, 1e en 2a. Werkzame elementen 1, 4 en 5.
 - Extra pedagogische ondersteuning door (een) mede-opvoeder(s). In afstemming met ouders (en soms oudere broers en zussen), is er een ingang in het systeem om gedragsverandering in gang te zetten.

Factoren uit het schooldomein:

- Inzet en werkhouding op school;
 - Doel 1a en 1b. Werkzame elementen 4, 5, 6, 7 en 8.
- Lage schoolprestaties;
 - Doel 1a en 1b. Werkzame elementen 6 en 8.
- Spijbelen;
 - Doel 1d, 1e, 2a en 3a. Werkzame elementen 7 en 8.
 - Sportieve elementen en vaardigheden (discipline) overdragen naar de schoolcontext.
- Lage betrokkenheid van ouders bij school.
 - Doel 1. Werkzame elementen 4 en 5.
 - Extra betrokkenheid op school vanuit vrije tijdsbesteding (sport) en door een positief rolmodel.

Factoren uit het omgevingsdomein:

- Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen;
 - Doel 2a, 2c, 3b en 3c. Werkzame elementen 1, 4 en 5.

- Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk;
 - o Doel 2 en 3c. Werkzame elementen 1, 5, 7 en 9.
- Sociale ongelijkheid/discriminatie en stigmatisatie in de maatschappij.
 - o Doel 1a, 1c, 2, 3c. Werkzame elementen 3, 5 en 8.
 - Vergroten van self-efficacy (Willemsen, 2018) als tegenwicht. Opdoen van positieve ervaringen in interactie met medeburgers in de eigen omgeving. Activiteiten die bijdragen aan positieve beeldvorming.

Verantwoording

Maak aannemelijk dat met deze aanpak ook daadwerkelijk de (sub)doelen bij de beschreven doelgroep en eventuele subdoelgroepen bereikt kunnen worden.

Verantwoord hoe de werkzame elementen (of technieken of principes) van deze interventie bijdragen aan het realiseren van de gestelde doelen. Uit de onderbouwing moet blijken dat er gebruik is gemaakt van relevant onderzoek en/of een veranderingsmodel of interventietheorie.

Leeftijdscategorieën

Futsal Chabbab is een pedagogische preventieve interventie gericht op verschillende opvoedtaken van deelnemende jongeren. Hieronder splitsen we de verschillende leeftijdscategorieën uit, alvorens in te gaan op de verantwoording van de doelen en werkzame elementen ten bate van de aan te pakken factoren.

8 t/m 11 jaar:

Deze doelgroep zit nog op de basisschool en hoeft nog niet deel te nemen aan de huiswerkbegeleiding. Trainers proberen de jongeren als mede-opvoeder zo vroeg mogelijk te bereiken om een vertrouwensbasis te leggen en hen discipline, gewenst gedrag en respect aan te leren.

12 t/m 15 jaar:

Deze doelgroep is het meest zichtbaar tijdens de interventie, omdat zij zowel aan de trainingen en huiswerkbegeleiding deelnemen. Ook tijdens de huiswerkbegeleiding en/of een-op-een begeleiding wordt er gewerkt aan discipline, respect en gewenst gedrag in de schoolcontext. Daarnaast worden de jongeren getriggerd om na te denken over de vragen: 'wie ben ik' en 'wat wil ik', dit om de sociaal emotionele ontwikkeling te stimuleren en het d.m.v. de trainer als rolmodel te sturen naar 'het goede pad'.

16 t/m 18 jaar:

In deze fase staat het behalen van de voortgezet onderwijs diploma (vmbo doorgaans) en een startkwalificatie (mbo doorgaans) centraal. Huiswerkbegeleiding blijft belangrijk en sommige krijgen een-op-een begeleiding als dit op sociaal emotioneel vlak nodig blijkt. Tijdens de training en wedstrijddagen worden deze jongeren gestimuleerd te fungeren als rolmodel voor de jongere doelgroep. Uit deze doelgroep komen ook nieuwe assistent-trainers en trainers voort.

Domein	Factor, Subdoel, Werkzaam element	Activiteit
1. Individueel		
Factor: - <i>Afwezigheid van gestructureerde naschoolse activiteiten</i>	Doelen: 2. Overlast door jongeren op straat in kwetsbare wijken wordt teruggedrongen en/of voorkomen tijdens en na de interventie. a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden.	Jongeren hangen veel op straat. Dat past ook bij hun leeftijdsontwikkeling, waarin contact met leeftijdsgenoten belangrijk is (Mulderij, 2011). Door het aanbieden van de voetbaltrainingen, workshops en de huiswerkbegeleiding brengen de deelnemende jongeren minder tijd door op straat (Sleegers, 2013). Zij leren daarbij de omgangsregels die bij de sport horen, die een microkosmos zijn voor omgangsregels in andere leefgebieden (Willemsen, 2018).

b. Criminaliteit en vandalisme door jongeren in kwetsbare wijken wordt verminderd/voorkomen. c. Jongeren zetten zich op een positieve manier in voor hun wijk, er ontstaat meer verbinding tussen jong en oud. 3b. Jongeren gaan vanuit Futsal Chabbab sporten bij een reguliere sportvereniging. Werkzame elementen: 2. Jongeren voetballen graag en de kwaliteit van de trainingen is hoog; 9. Laagdrempelig: iedereen mag en kan meedoen	Naast dat de jongeren sowieso meer bewegen door de wekelijkse sportdeelname en deelname aan toernooien, wordt er ook aandacht besteed aan een gezonde leefstijl: er wordt samen fruit genuttigd en op toernooien zijn er 'challenges' die te maken hebben met conditie. Futsal Chabbab stimuleert lidmaatschap van reguliere (zaal)voetbalverenigingen of andere sporten. Jongeren ervaren door de hoge kwaliteit training dat zij op sportgebied kunnen ontplooiën.
Factor: - <i>Weinig vertrouwen in een betere toekomst</i> Doelen: 1d. Jongeren leren gedisciplineerd te zijn. 1e. Jongeren beseffen dat zij doelen kunnen halen op eigen kracht. 3a. Jongeren ervaren plezier in de sport en bevorderen hun zelfdiscipline en zelfvertrouwen. Werkzame elementen: 1. Een cultuur sensitieve trainer/ coach, trainer is een rolmodel uit de doelgroep en in staat een vertrouwensrelatie op te bouwen. 3. Door het ervaren sportplezier (beloningswaarde) blijven zij verbonden aan de interventie (self-efficacy) en zijn gemotiveerd zich te ontplooiën. 8. Het aanleren van zelfdiscipline, zelfvertrouwen, weerbaarheid (meiden) en vaardigheden die ook buiten de sport behulpzaam zijn.	Het bevorderen van self-efficacy is een belangrijke beschermende factor die bij alle sportinterventies (gericht op jongeren uit wijken met een lage SES) voorkomt (Willemsen, 2018). Aan zelfvertrouwen en zelfdiscipline (een gebrek hieraan komt tot uiting in respectloos gedrag, vandalisme en weinig inzet voor school) wordt gewerkt door jongeren te laten ervaren dat de discipline die zij inzetten in sport ook helpt op het gebied van school en in interacties met anderen in de wijk (Willemsen, 2018). Vele van deze jongeren hebben aardig wat zelfvertrouwen en zelfdiscipline als het gaat om het voetballen, maar ontberen dat in de schoolcontext. Futsal Chabbab verbindt deze uitdrukkelijk in de ontwikkeling van de jongeren. Futsal Chabbab besteedt veel aandacht aan het opbouwen van een vertrouwensband door de trainer met de jongeren (Willemsen, 2018). De coach heeft zowel individuele aandacht voor de jongere als aandacht voor het groepsproces. Coaching vindt plaats in kringgesprekken aan het begin en eind van de trainingen, individuele gesprekken tijdens of na de training, bij de huiswerkbegeleiding en workshops of tijdens één-op-één-begeleiding. Zelfvertrouwen begint met vertrouwen van opvoeders om de jongeren heen in zijn/haar kunnen en het – soms duidelijk – aanspreken op gedrag en hoe het anders kan (Willemsen, 2018). Dit is pedagogisch maatwerk, waarbij Futsal Chabbab de (straat)cultuursensitiviteit heeft om een ingang bij de jongere te hebben. Het positieve rolmodel kan vertrouwen wekken in de toekomst door te delen over eigen ervaringen (Lockwood, Jodan & Kunda, 2002).
Factoren: - <i>gedragsproblemen</i> - <i>moeite met omgaan met autoriteit en regels</i>	Respectloos gedrag wordt gecorrigeerd, tijdens de trainingen (Willemsen, 2018), maar ook op straat, door de inzet van het netwerk in een stevige

Doelen: 2a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden Werkzame elementen: 1. Een cultuur sensitieve trainer/ coach, trainer is een rolmodel uit de doelgroep en in staat een vertrouwensrelatie op te bouwen. 4. De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle. 7. Een groepsmatige strenge aanpak ('voor wat hoort wat' beginsel) in combinatie met individuele aandacht en positieve bekrachtiging.	integrale aanpak (De Jong, 2018) en door de inzet van 'straf' (uitsluiting van training) en 'beloning' (positief coachen, deelname aan voetbaltrainingen en de mogelijkheid om uit te groeien tot assistent en trainer). Ook respect naar elkaar tijdens de sport (fairplay) draagt bij aan verbroedering (interculturalisatie) door samen met plezier in beweging en competitie te zijn (Willemsen, 2018). Ook hier dient het rolmodel een belangrijk doel in het verbinden van de leefgebieden, door het respect dat hij/zij geniet over te dragen naar andere autoriteitsfiguren en daarbij te zeggen "als je hem/haar ziet, zie je mij" en erop te wijzen dat andere opvoeders dezelfde doelen voor ogen hebben: het goede pad kiezen (Slegers, 2013).
Factoren: - <i>Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden</i> - <i>Zwakke probleemoplossingsvaardigheden</i> Doelen: 1c. Jongeren (m.n. de meiden) leren zich weerbaarder op te stellen ondersteund door de workshops. 1d. Jongeren leren gedisciplineerd te zijn. 1e. Jongeren beseffen dat zij doelen kunnen halen op eigen kracht. Werkzame elementen: 3. Door het ervaren sportplezier (beloningswaarde) blijven zij verbonden aan de interventie (self-efficacy) en zijn gemotiveerd zich te ontplooiën. 6. De combinatie van sport, het pedagogisch programma (coaching) en de huiswerkbegeleiding. 8. Het aanleren van zelfdiscipline, zelfvertrouwen, weerbaarheid (meiden) en vaardigheden die ook buiten de sport behulpzaam zijn.	Sociale vaardigheden leren vergt oefening in een veilige leeromgeving. Met het voetbalteam wordt zo'n veilige plek gecreëerd. De jongeren ervaren plezier in de sport en leren hier discipline. Er ontstaat verbinding met de sport, de trainer en elkaar, waardoor de mogelijkheid bestaat om de sportdeelname als middel in te zetten om de andere doelen te bereiken (Willemsen, 2018). Ook in de huiswerkbegeleiding en bij de workshops wordt gestreefd naar het creëren van een veilige omgeving om te leren, daarbinnen is ruimte voor individuele begeleiding. Jongeren in de adolescentieleeftijd krijgen steeds meer verantwoordelijkheden en bijbehorende sociale verwachtingen waaraan zij moeten voldoen, terwijl zij nog niet altijd de probleemoplossende vermogens hebben ontwikkeld om dat aan te kunnen. Lockwood, Jodan & Kunda (2002) geven aan dat negatieve rolmodellen hun leeftijdsgenoten motiveren om die verantwoordelijkheden te ontwijken. Positieve rolmodellen motiveren leeftijdsgenoten juist om die verantwoordelijkheden aan te gaan, waarbij het helpt om uit eigen ervaring te spreken. Het rolmodel moet dus net een stap verder zijn in de ontwikkeling en daarbij de juiste levensdoelen hebben gesteld en de juiste keuzes hebben gemaakt (congruentie). Andersom kan ook een waarschuwing vanuit een negatief voorbeeld preventief werken, vooral om misstappen die anderen maakten te vermijden. Overdracht van positieve en negatieve voorbeelden door een rolmodel gebeurt vooral in persoonlijk contact en

	– is onze ervaring – in zekere mate ook in de groepsgesprekken bij aanvang, tijdens time-outs en als afsluiting van de trainingen. (Lockwood, Jodan & Kunda, 2002). Voor meiden geldt specifiek dat zij aspecten van weerbaarheid kunnen aanleren en oefenen door deelname aan de workshops en de sportieve activiteiten (Luijk & Westerveld, 2020).
2. Sociaal	
Factor: - <i>Gebrek aan prosociale relaties met volwassenen</i> Doelen: 2a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden 2c. Jongeren zetten zich op een positieve manier in voor hun wijk, er ontstaat meer verbinding tussen jong en oud. Werkzame elementen: 4. De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle.	De trainer is de spil in een netwerk rond de jongeren waarin ze gekend worden en hun gedrag (h)erkend wordt. De trainer laat zien dat hij op één lijn staat met autoriteiten in de verschillende leefwerelden: docenten, huiswerkbegeleiding, wijkagent, ouders, straatcoaches, et cetera (De Jong, 2018). Door bemiddeling van de trainer hebben andere opvoeders en mensen met autoriteit in de wijk ook een betere 'ingang' bij de doelgroep (Sleegers, 2013). De jongeren ervaren dat de discipline die ze inzetten in het voetbal, hen ook helpt om school te halen en dat ze met moreel acceptabel gedrag meer respect oogsten op school, op straat en thuis. De community based aanpak, waarin de sportsector met andere sectoren samenwerkt (zoals politie, jeugdzorg en onderwijs) is een belangrijk kenmerk van succesvolle sportieve interventies (Boonstra & Hermens, 2012). In een evaluatie van het jongerenopbouwwerk in Nijmegen wordt de ingang die rolmodellen bieden en de snelle afstemming in briefings bij de integrale aanpak als werkend beschreven (De Jong, 2018).
Factoren: - <i>Omgaan met antisociale jongeren</i> - <i>Zwakke weerbaarheid tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten</i> Doelen: 1c. Jongeren (m.n. de meiden) leren zich weerbaarder op te stellen ondersteund door de workshops. 1d. Jongeren leren gedisciplineerd te zijn. 1e. Jongeren beseffen dat zij doelen kunnen halen op eigen kracht. 2b. Criminaliteit en vandalisme door jongeren in kwetsbare wijken wordt verminderd/voorkomen. 3a. Jongeren ervaren plezier in de sport en bevorderen hun zelfdiscipline en zelfvertrouwen. 3b. Jongeren gaan vanuit Futsal Chabbab sporten bij een reguliere sportvereniging. 3c. Jongeren van diverse achtergronden verbreederen (integreren) door gezamenlijke sportdeelname.	Kern is hier dat de trainer een 'spin in het web' is en via de netwerkpartners op de hoogte is van het gedrag van de jongeren in de wijk. Als er zich disrespectvol gedrag, vandalisme of andere onregelmatigheden voordeden, dan hoort de trainer daar van en spreekt jongeren er in de groep of individueel op aan tijdens het kringgesprek of individueel gesprek bij de training (Sleegers, 2012; (Willemsen, 2018). Jongeren weten dat zij door respectloos gedrag uitgesloten kunnen worden van de training of – erger nog – van een wedstrijd, wat werkt als 'stok achter de deur'. Futsal Chabbab dringt overlast door jongeren terug en verhoogt de morele vorming van jongeren door de inzet van sport in combinatie met een pedagogisch programma. Uit onderzoek blijkt dat de kans dat jongeren zich door het sporten positief ontwikkelen groter wordt, als de

Werkzame elementen: 2. Jongeren voetballen graag en de kwaliteit van de trainingen is hoog; 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle. 7. Een groepsmatige strenge aanpak ('voor wat hoort wat' beginsel) in combinatie met individuele aandacht en positieve bekrachtiging. 8. Het aanleren van zelfdiscipline, zelfvertrouwen en vaardigheden die ook buiten de sport behulpzaam zijn.	sportleiders aandacht schenken aan vaardigheden die ook buiten de sport – bijvoorbeeld op school – waardevol zijn, zoals doelmatig werken en zelfcontrole (Lub, 2013; Danish et al., 2008). Hier zijn ook positieve en negatieve voorbeelden van rolmodellen relevant (Lockwood, Jodan & Kunda, 2002) zie boven bij de factoren): - <i>Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden</i> - <i>Zwakke probleemoplossingsvaardigheden</i> (Die inhoud kan hier als herhaald worden beschouwd)
3. Familie	
Factor: - <i>Gebrek aan ouderlijk toezicht en betrokkenheid</i> Doelen: 2a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden Werkzame elementen: 1. Een cultuur sensitieve trainer/ coach, trainer is een rolmodel uit de doelgroep en in staat een vertrouwensrelatie op te bouwen. 4. De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle.	De interventie richt zich grotendeels op het mede-opvoederschap door de trainer/coach, die richting de jongere dezelfde opvoeddoelen en -waarden nastreeft als de ouders. Bovendien is er nauwelijks toezicht op het gedrag van jongeren als zij zich buitenshuis bevinden. De interventie vult deels die leemte. Jongeren voelen zich gezien en begrepen door de mede-opvoeder. De pedagogische aanpak van Futsal Chabbab bestaat uit een combinatie van 'consequente aanpak', 'positief coachen' en 'de arm om je heen'. De omgangscultuur in en buiten het project sluit aan bij de achtergrond en (straat)cultuur van de jongeren (Willemsen, 2018). De trainers zijn lokale rolmodellen en genieten respect bij de doelgroep. Ze zijn in staat zowel een vriendschappelijke als een hiërarchische relatie met de jongeren op te bouwen. Vanuit deze positie zijn ze in staat om relationele ondersteuning te geven, en invloed op gedrag uit te oefenen (Vermeulen & Verweel, 2013; Scholte et al., 2001 in: Van der Ven, 2009). Met andere woorden: door hun positie accepteren de jongeren instructies en correcties (zie ook hierboven rondom de 'stok achter de deur'). Het verbinden van opvoeders in de pedagogische civil society gebeurt door ouders, school, jongerenwerkers en andere partners te betrekken rondom het voetbal en in de coaching. Door de pedagogische ingang die de trainer heeft, worden jongeren gemotiveerd en biedt dit ook een ingang voor andere opvoeders. Er is waar nodig ook individuele begeleiding op casus.
Factor: - <i>Zwakke opvoedingsvaardigheden van ouders</i> Doelen: 1d. Jongeren leren gedisciplineerd te zijn. 1e. Jongeren beseffen dat zij doelen kunnen halen op eigen kracht.	Futsal Chabbab biedt extra sociale controle door de trainer als mede-opvoeder. Jongeren worden aangespoord respectvol naar hun ouders te zijn. Een directe brug wordt geslagen aan het einde van fase 1, wanneer de jongere samen met de ouders (of oudere broer of zus) het sporttenu in

2a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden Werkzame elementen: 1. Een cultuur sensitieve trainer/ coach, trainer is een rolmodel uit de doelgroep en in staat een vertrouwensrelatie op te bouwen. 4. De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle.	ontvangst komt nemen. Door dit contact kan de drempel verlaagd worden voor ouders om steun te zoeken bij de trainer voor hun opvoedvragen. Zodra dit gebeurt komt er maatwerk, vaak in samenwerking met school en soms door door te verwijzen naar hulpverlening. Ouderbetrokkenheid is onderdeel de interventie van Futsal Chabbab, maar uit recent onderzoek (Wopereis & Peters, 2019) blijkt dat hier meer (structurele) aandacht voor moet komen.
4. School	
Factoren: - <i>Inzet en werkhouding op school</i> - <i>lage schoolprestaties</i> - <i>spijbelen</i> - <i>lage betrokkenheid van ouders bij school.</i> Doelen: 1. Deelnemende jongeren uit kwetsbare wijken vergroten hun kansen op een startkwalificatie. a. De deelnemende jongeren halen eerst hun schooldiploma (95%) en daarna hun startkwalificatie (85%). b. Jongeren met onvoldoendes halen die zo snel mogelijk op ondersteund door de huiswerkbegeleiding. c. Jongeren (m.n. de meiden) leren zich weerbaarder op te stellen ondersteund door de workshops. 1d. Jongeren leren gedisciplineerd te zijn. 1e. Jongeren beseffen dat zij doelen kunnen halen op eigen kracht. 2a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden. 3a. Jongeren ervaren plezier in de sport en bevorderen hun zelfdiscipline en zelfvertrouwen. Werkzame elementen: 4. De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle. 6. De combinatie van sport, het pedagogisch programma (coaching) en de huiswerkbegeleiding. 7. Een groepsmatige strenge aanpak ('voor wat hoort wat' beginsel) in combinatie met individuele aandacht en positieve bekrachtiging. 8. Het aanleren van zelfdiscipline, zelfvertrouwen, weerbaarheid (meiden) en vaardigheden die ook buiten de sport behulpzaam zijn.	Jongeren ervaren leerproblemen, hebben gebrek aan motivatie voor school en ervaren weinig perspectief; dit wordt aangepakt door de inzet van rolmodellen (trainers uit de doelgroep zelf), door huiswerkbegeleiding aan te bieden met aandacht voor 'hoe je beter kunt leren'. Dezelfde discipline die passend is voor de sporttrainingen wordt overgedragen naar de schoolcontext om ook daar te 'scoren', eventuele onvoldoendes op te halen en uiteindelijk de schooldiploma en startkwalificatie te behalen (Scherpenberg, 2020). Spijbelen wordt niet getolereerd en dit wordt door de trainer en de groep bekrachtigd. Volgens De Baat en Foolen (2010) zijn de volgende werkzame onderdelen essentieel bij het terugdringen van schoolverzuim: individuele aandacht voor de jongere, betrokkenheid van ouders/ familie (zie ook domein familie), samenwerking tussen actoren uit verschillende leefgebieden (De Jong, 2018), consequenties en sancties verbonden aan spijbelgedrag, actief meedenken over problemen, de vertrouwensrelatie tussen 'begeleider' en jongere bij de individuele interventies en de positieve, veilige omgeving bij de groepsinterventie (Slegers, 2012; Willemsen, 2018). Ook hier is de inzet van het positieve rolmodel een belangrijke beschermende factor (Lockwood, Jodan & Kunda, 2002). Belangrijkste doel en bezorgdheid van deelnemende jongeren bij Futsal Chabbab is het behalen van het schooldiploma en goede schoolresultaten. Dat is ook wat ouders voortdurend voorhouden. Doorzetten en school behalen of jezelf 'uit zetten' en school vermijden zijn de twee keuzerichtingen. De discipline die voortkomt uit de sport in combinatie met het positief stimulerende rolmodel duwen de jongere

	het eerste pad op. Dit ondermijnt tevens de verleidingen van de criminaliteit (hoofddoel 2, subdoel 2b).
5. Omgeving	
Factoren: - <i>Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen</i> - <i>Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk</i> - <i>Sociale ongelijkheid/discriminatie en stigmatisatie in de maatschappij</i> Doelen: 1a. Deelnemende jongeren halen eerst hun schooldiploma (95%) en daarna hun startkwalificatie (85%). 1c. Jongeren (m.n. de meiden) leren zich weerbaarder op te stellen ondersteund door de workshops. 2. Overlast door jongeren op straat in kwetsbare wijken wordt teruggedrongen en/of voorkomen tijdens en na de interventie. a. Deelnemende jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden. b. Criminaliteit en vandalisme door jongeren in kwetsbare wijken wordt verminderd/voorkomen. c. Jongeren zetten zich op een positieve manier in voor hun wijk, er ontstaat meer verbinding tussen jong en oud. 3b. Jongeren gaan vanuit Futsal Chabbab sporten bij een reguliere sportvereniging. 3c. Jongeren van diverse achtergronden verbroederen (integreren) door gezamenlijke sportdeelname. Werkzame elementen: 1. Een cultuur sensitieve trainer/ coach, trainer is een rolmodel uit de doelgroep en in staat een vertrouwensrelatie op te bouwen. 3. Door het ervaren sportplezier (beloningswaarde) blijven zij verbonden aan de interventie (self-efficacy) en zijn gemotiveerd zich te ontplooien. 4. De trainer is de schakel tussen jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. 5. Community based en integrale aanpak: leefgebieden van de jongeren worden met elkaar verbonden door een sterk netwerk (sport, school, wijk, thuis) en een stevige sociale controle. 7. Een groepsmatige strenge aanpak ('voor wat hoort wat' beginsel) in combinatie met individuele aandacht en positieve bekrachtiging. 8. Het aanleren van zelfdiscipline, zelfvertrouwen, weerbaarheid (meiden) en vaardigheden die ook buiten de sport behulpzaam zijn. 9. Laagdrempelig: iedereen mag en kan meedoen	Negatieve beeldvorming en gevoel van uitsluiting (Willemsen, 2018) worden mede doorbroken door de combinatie van minder hangen op straat, werken aan respectvoller gedrag jegens ouderen en andere autoriteitsfiguren, deelname aan de Futsal BuurtBattles en BuurtBabbels en zichzelf op een positieve manier laten zien in het stadsbrede evenement de Futsal BuurtBattle. Het hangen op straat is niet perse verkeerd, alleen respectloos en grensoverschrijdend gedrag (Mulderij, 2011). Signalen vanuit politie en wijkmedewerkers geven aan dat de sfeer van huiswerkbegeleiding, workshops en training (het respectvol met elkaar omgaan) zich voortzet als de jongeren zich samen op straat bevinden. Dit uit zich in het beter aanspreekbaar zijn door bijvoorbeeld politie en straatcoaches (Sleegers, 2013; De Jong, 2018).

4. Onderzoek

4.1 Onderzoek naar de uitvoering

Wat is op basis van de procesevaluatie bekend over de uitvoering van de interventie?

Stuur bij het indienen van de interventiebeschrijving de volledige publicatie van de procesevaluatie mee.

Beschrijf hier kort:

- a) *De titel, auteurs, organisatie en jaar van uitgave*
- b) *De onderzoeksopzet (periode, methode van onderzoek, doelgroep, aantal respondenten)*
- c) *Een korte samenvatting van de meest relevante resultaten: het bereik van de interventie, de mate waarin activiteiten zijn uitgevoerd zoals bedoeld (programma integriteit), de succes- en faalfactoren, de waardering en ervaring van de uitvoerders én doelgroep**
- d) *Hoe de interventie is of wordt aangepast aan de hand van de resultaten van de procesevaluatie (indien van toepassing)*

**Bij bijvoorbeeld kinderen of mensen met een beperking kunnen ook naasten (ouders, mantelzorgers) worden bevraagd om hun waardering te achterhalen.*

LET OP: Is er sprake van verlengen van de erkenning en is er geen nieuwe procesevaluatie? Voeg in dat geval wel het actuele bereik van de interventie (sinds de laatste erkenning) toe.

Zie bijgevoegde procesevaluatie van seizoenen 2014-2024.

Onderzoek 1: Samen op weg naar het vormgeven van signaleren en doorverwijzen in de integrale samenwerking

Auteurs: Romy Renskers en Kevin van Voorst

Organisatie: HAN University of Applied Sciences

Jaar van uitgave: 2019

Evaluatie van de samenwerking met het reguliere jongerenwerk en de wijze waarop signalering wordt vormgegeven. Er zijn actiegroepen opgericht met uitvoerders en interviews afgenomen met netwerkpartners (twee jongerenwerkers, twee wijkagenten, een ervaren straatwerker, een straatcoach en procesregisseur).

Resultaten leidden (uiteindelijk, na covid-19) tot het aantrekken van banden met jongerenwerkers en het opstellen van een samenwerkingsconvenant.

Onderzoek 2: Het leefdomein onderwijs van Futsal Chabbab bij FC Social Work

Auteur: Tsjip Scherpenberg

Organisatie: Avans Hogeschool 's-Hertogenbosch

Jaar van uitgave: 2020

Met een mixed methods-benadering werd gekeken naar wat Futsal Chabbab doet in het leefdomein onderwijs en wat daarbij de opbrengsten zijn. Een beschrijvend deel brengt helder(der) in kaart waaruit de huiswerkbegeleiding bestaat en kijkt kritisch naar punten om te stroomlijnen. Daarbij wordt literatuur over huiswerkbegeleiding (Weiss, Little, Bouffard, Deschenes, & Malone, 2009) en vormen van motivatie (Ryan en Deci, 2000; Schuit, de Vrieze, & Slegers, 2011) benut en geoperationaliseerd naar observatiecriteria en topics voor semi-gestructureerde interviews. 6 bezoeken/observaties zijn uitgevoerd, 3 huiswerkbegeleiders bevraagd, alsook 2 trainers, 4 deelnemers en de oprichter.

Resultaten vertalen zich in naar heldere taakopvatting van de huiswerkbegeleider (niet vakinhoudelijk, meer gericht op leerstrategieën en vooral op motivatie), waarbij samenwerking met de trainer en het neerzetten van eenzelfde consequente pedagogische aanpak binnen eenzelfde gedisciplineerde 'sportieve' sfeer als in de voetbaltrainingen essentieel is. Het onderzoek resulteerde in een training voor huiswerkbegeleiders en structurelere inbedding per wijk(team), die later is verwerkt in een instructiebijeenkomst tijdens de wijkoverleggen.

Onderzoek 3: Futsal4Girls: Op weg naar weerbare meiden

Auteurs: Esther Luijk en Mariëlle Westerveld

Organisatie: Christelijke Hogeschool Ede

Jaar van uitgave: 2020

In het seizoen en schooljaar 2019-2020 is het meidenvoetbal weer opgestart onder de naam Futsal4Girls en draait een pilot in twee wijken. Nieuw is de toevoeging van workshops die ingaan op specifieke behoeften rondom weerbaarheid van deze meiden. Dit onderzoek doet een eerste evaluatie van de pilots, a.d.h.v. een stevig theoretisch kader (literatuuronderzoek naar o.a. weerbaarheid en meidenwerk), om tot enerzijds een beschrijving en evaluatie te komen van de huidige opzet. Van daaruit wordt gekeken hoe nog meer op de behoeften van betrokkenen kan worden ingegaan, hoe de aanpak meer in lijn kan worden gebracht met theoretische inzichten en andere good practices en beantwoordend aan verwachtingen van stakeholders. Hiertoe zijn 6 medewerkers van Futsal4Girls bevraagd en zijn 3 experts geraadpleegd: een meidenwerker van Youth For Christ, een meidenwerker en weerbaarheidstrainer van Jeugdpunt en een lector jongerenwerk.

Resultaten leidden tot concrete richtlijnen voor de workshops, onderbouwd met theoretische concepten die de leiders van de workshop kunnen bestuderen en leren inzetten. Het onderzoek resulteert in een geheel nieuwe handleiding voor de workshops en enkele handzame posters waarin de uitgangspunten worden samengevat.

Onderzoek 4: Scoren met ouders: Een onderzoek naar het aangaan van oudercontact binnen Futsal Chabbab.

Auteurs: Lotte Geel en Ilse Ten Have

Organisatie: HAN University of Applied Sciences

Jaar van uitgave: 2021

Voortzetting van het onderzoek Schouder aan schouder (Wopereis & Peters, 2019), waarbij actiegericht ontwerp onderzoek is gedaan om de ouderbetrokkenheid en (ook meteen) de betrokkenheid van mentoren te versterken. Het doelenformulier is in de praktijk uitgetest alsook de nieuwe wijze van de tenue-uitreiking. Er zijn daartoe enquêtes onder ouders en trainers gehouden, interviews met coördinatoren en een actiegroep die wekelijks werd geconsulteerd. Hun ervaringen zijn verwerkt in het verbeterde ontwerp en opzet van beide.

Resultaten leidden tot het huidige doelenformulier inclusief instructievideo t.b.v. de implementatie ervan en de aangepaste werkwijze van de tenue-uitreiking.

Onderzoek 5: Invloed van cultuur op sport

Auteur: Rowan van Gendt

Organisatie: HAN University of Applied Sciences.

Jaar van uitgave: 2025

Onderzoek naar de invloed van culturele normen en waarden op beweeggedrag van jongeren. Er is een literatuuronderzoek en 4 duo-interviews gedaan, dus in totaal 8 jongeren tussen 11-14 jaar. Hoewel er niet duidelijk restricties benoemd worden, spelen culturele waarden wel een rol bij sportdeelname. Met name genderspecifieke voorkeuren en invloed (aanmoediging of afkeuring) van sociale omgeving spelen een rol.

Resultaat (nog te implementeren) zijn aanwijzingen om meer inclusiviteit van meiden te bevorderen in communicatie op sociale media en ouders meer te betrekken bij netwerkmomenten zoals de BuurtBijdragen en workshops.

Onderzoek 6: Van controller naar controle: drempels en motieven voor deelnemers van de interventie Futsal Chabbab die overmatig gamen om aan sportparticipatie te doen.

Auteur: Guido de Koster

Organisatie: HAN University of Applied Sciences.

Jaar van uitgave: 2025

Onderzoek naar de invloed van gamegedrag op sportdeelname van jongeren. Enquêtes onder 34 jongeren 12-15 jaar, waarvan er 22 benut zijn (voldeden aan inclusiecriteria rondom gamegedrag). De belangrijkste drempels voor sportparticipatie onder deze jongeren die worden genoemd, zijn tijdsgebrek, blessureleed en een gebrek aan

motivatie vanuit de omgeving. Motivaties om te gamen zijn voornamelijk ontspanning en competitie, terwijl sportdeelname vooral wordt gemotiveerd door plezier en het verbeteren van sportvaardigheden.

Resultaat (nog te implementeren) is meer aandacht voor time-management bij de huiswerkbegeleiding of in een aparte duo-workshop voor ouders en kinderen.

4.2 Onderzoek naar de effectiviteit

Wat is op basis van het beschikbare kwantitatief en/of kwalitatief onderzoek bekend over de effecten (werkzaamheid) van de interventie?

Beschrijf per onderzoek:

- a) De titel, auteurs, organisatie en jaar van uitgave*
- b) De onderzoeksopzet (inclusief meetmomenten, doelgroep, respons/ uitval, de uitkomstmaten, de kwalitatieve en/of kwantitatieve onderzoeksmethoden).*
- c) Een korte samenvatting van de meest relevante uitkomsten met betrekking tot de mate waarin de interventie is uitgevoerd zoals bedoeld, de gevonden (positieve en negatieve) effecten en de werkzaamheid van de interventie.*

Let op: deze interventie is niet beoordeeld op effectiviteit. Onderstaande onderzoeken zijn daarom niet beoordeeld.

Onderzoek 7: Streng aanpak, samenwerking en vertrouwen; Een onderzoek naar de effecten van Futsal Chabbab op lange termijn.

Auteurs: Merle van den Berg, Abdul Gharairi, Jeroen Hoboer en Zoë Janssen

Organisatie: Hogeschool van Arnhem & Nijmegen

Jaar van uitgave: 2016

Onderzoek naar de langetermijn effecten van de interventie, door (14) oud-deelnemers te bevragen op de werkzame elementen: 1. vertrouwensrelatie, 5. integrale aanpak, 7. groepsmatige strenge aanpak en 8. vaardigheden die bruikbaar zijn buiten het zaalvoetbal (zie samenvatting werkzame elementen in figuur 4).

Belangrijkste resultaten met betrekking tot de trainer waren dat 12 van de 14 respondenten aangaven vertrouwen te hebben ervaren, 10 van de 14 respondenten aangaven het belangrijk te vinden uit welke wijk de trainer afkomstig is en slechts 6 van de 14 respondenten aangaven dat de cultuur waaruit de trainer afkomstig is belangrijk voor ze was. Ook de leeftijd van de trainer was niet belangrijk voor de respondenten (1 van de 14).

Er zijn sterke aanwijzingen voor effectiviteit van de integrale aanpak van Futsal Chabbab. Respectievelijk 12 van de 14 en 11 van de 14 respondenten gaven aan samenwerking en toezicht tussen verschillende betrokken partijen ervaren te hebben en 10 respondenten gaven aan hun gedrag hierdoor aangepast te hebben.

Voor de effectiviteit van de groepsmatig strenge aanpak zijn aanwijzingen te vinden: 12 van de 14 respondenten zeggen deze ervaren te hebben en 9 van de 14 respondenten zeggen dat ze hierdoor hun gedrag aangepast hebben. De aanwijzingen voor effectiviteit van de huiswerkbegeleiding zijn minder sterk: 10 van de 14 respondenten hebben aangegeven dat de huiswerkbegeleiding wel een positieve bijdrage heeft geleverd aan het Futsal Chabbab project, echter geeft slechts 6 van de 11 respondenten die huiswerkbegeleiding gehad hebben aan dat de huiswerkbegeleiding heeft bijgedragen aan goede schoolcijfers.

Voor het aanleren van de vaardigheden welke bruikbaar zijn buiten het zaalvoetbal zijn aanwijzingen gevonden. Opvallend is dat slechts 7 van de 14 respondenten aangeeft nu nog gebruik te maken van deze vaardigheden.

Onderzoek 8: Het effect van een competitie-element op de motivatie van jongens tussen acht en zestien jaar om te gaan sporten en bewegen.

Auteur: C. A. (Lianne) Kraamer & R. W. (Rutger) Vreriks

Organisatie: Hogeschool van Arnhem & Nijmegen

Jaar van uitgave: 2018

Dit onderzoek is een afstudeerproject vanuit de HAN, opleiding Sportkunde. Om te onderzoeken of en hoe jongens tussen de 8 en 16 jaar gemotiveerd worden door competitie is er een experimenteel onderzoek uitgevoerd bij beweeginterventie Futsal Chabbab met 93 deelnemers binnen deze doelgroep. De onderzoeksmethode is gedaan op basis van een t0 vragenlijst voorafgaand van de beweeginterventie en t1 na afloop van de beweeginterventie. De resultaten uit dit onderzoek tonen 'plezier' (D8) als hoogst gescoorde determinant.

Het is dus van belang dat plezier centraal staat tijdens de het beoefenen van de sport. Op deze manier blijven de jongens gemotiveerder om te gaan sporten. Het competitieve aspect was het snelst groeiend onder de deelnemers en is dus een belangrijke factor geworden onder de deelnemers bij Futsal Chabbab. De jongens worden dus gemotiveerder van de competitiewedstrijden/toernooi van de Futsal BuurtBattle. Het is dus aan te raden om de aspecten van deze determinanten aan te (blijven) bieden bij Futsal Chabbab (Kraamer & Vreriks, 2017-2018).

Dit onderzoek richtte zich op werkzame elementen 2 en 3 (zie samenvatting werkzame elementen in figuur 4).

Onderzoek 9: Impactrapportage Futsal Chabbab: verkenning van de maatschappelijke impact

Auteurs: Jelle Schoemaker

Organisatie: HAN University of Applied Sciences

Jaar van uitgave: 2022

In de Impactrapportage Futsal Chabbab worden de volgende beschermende factoren benoemd (zie figuur 5 in blauw links), met daarop volgend de tussenliggende opbrengsten (in blauw rechts) en uiteindelijk de relatie tot schooluitval en overlast. Deze corresponderen met hoofddoelen 1) 'schooluitval is teruggedrongen' en 2) 'overlast is verminderd'. 'Vertrouwensrelatie met trainer' betreft werkzame factoren (zie figuur 4) 1 en 4; 'extra huiswerkbegeleiding' 6, 7 en 8; 'sportieve activiteiten' 2, 3 en 9; 'ondersteuning en coaching' 4, 5 en 6; 'betere schoolvaardigheden' 8; 'uitlaatklep frustratie en talentontwikkeling' 2, 3, 5, 8 en 9; 'aanvullend sociaal netwerk' 4 en 5.

Figuur 5: Preventieve impact sportparticipatie. Uit: Van den Berg, L. (2024).

Voor het onderdeel schooluitval zijn oud-deelnemers (25-34 jaar) die deelnamen tussen 2004 en 2014 via een digitale enquête bevraagd (N=11). Voor het onderdeel overlast is gekeken naar het aantal geregistreerde meldingen overlast jeugd op het dataportaal van de politie (2012 tot 2021) voor de 44 verschillende buurten van Nijmegen (Futsal Chabbab is actief in 10 ervan).

“Deze impactrapportage geeft een eerste indicatie dat programma’s van Futsal Chabbab bijdragen aan vermindering van overlast en verbetering van schoolprestaties bij jongeren, al blijven de resultaten deels contextgebonden en is er ruimte voor verdere kwantitatieve onderbouwing.” (Schoemaker, 2022) Wat betreft schooluitval waren het aantal respondenten beperkt (N=11) en tonen reacties in ieder geval een ervaren verbeterde concentratie en motivatie voor school aan. “Hoewel het niet mogelijk is om het effect van Futsal Chabbab volledig te isoleren, ondersteunt het verklarend model op basis van alle wijken in Nijmegen dat de aanwezigheid van het programma gemiddeld vijf minder meldingen van overlast per wijk per jaar oplevert, gecorrigeerd voor demografische en sociaal-economische factoren.” (Schoemaker, 2022).

Onderzoek 10: De Futsal Battle: meer dan een wijkcompetitie. Een onderzoek naar de sociale en persoonlijke waarden van de Futsal Battle in drie Nijmeegse wijken.

Auteurs: Gideon Visser en Richard Slegers

Organisatie: HAN University of Applied Sciences

Jaar van uitgave: 2023

Onderzochte doelgebieden zijn: 2a. Jongeren houden zich aan de (omgangs)regels en weten een respectvolle houding aan te nemen naar autoriteitsfiguren in verschillende leefgebieden; 2b. Criminaliteit en vandalisme door jongeren in kwetsbare wijken wordt verminderd/voorkomen; 2c. Jongeren zetten zich op een positieve manier in voor hun wijk, er ontstaat meer verbinding tussen jong en oud. [niet meegenomen, kon geen effect op worden geformuleerd in de oude beschrijving van dit subdoel]; en 3c. Jongeren van diverse achtergronden verbreederen (integreren) door gezamenlijke sportdeelname.

“Dit kwalitatieve evaluatie onderzoek neemt realist evaluation als uitgangspunt. Voor de dataverzameling is gebruik gemaakt van observaties, interviews, een effectenplein sessie en een focusgroep. De verkregen data zijn geanalyseerd met behulp van atlas ti. De onderzoeksresultaten zijn als membercheck voorgelegd in tweede focusgroep.” (Visser & Slegers, 2023)

De verandertheorie uitdiepen en toetsen was erg waardevol. Gerapporteerde effecten bij doel 2a waren dat jongeren de omgangsregels (fair play) wisten te benoemen (ondanks dat dit scherper kon) en zij (steeds) meer respect leren opbrengen naar autoriteitsfiguren dankzij BuurtBijdragen. Bijdrage aan doel 2b kan niet in cijfers worden uitgedrukt. Effect wordt gezien in het bieden van een alternatieve veilige (hang)plek te bieden en het vroegtijdig kunnen signaleren van problemen, wat beide overlast en vandalisme voorkomt. Effect op doel 3c is te zien doordat jongeren elkaars culturele achtergrond leren kennen en sport hen aantoonbaar verbindt en verbreedt.

5. Praktijkvoorbeeld

Beschrijf een praktijkvoorbeeld van de uitvoering van de interventie: hoe was de situatie voor, tijdens en na de interventie?

In de promotiefilm Futsal Chabbab (http://www.youtube.com/watch?v=ZKbi9n_7wz0) vertelt Zakaria Kerkri (1:54 - 2:30 + 7:09 - 7:17) hoe hij door Saïd onder zijn vleugels is genomen, het heeft geschopt tot profvoetballer, zijn opleiding heeft afgerond en ook trainer bij Futsal Chabbab is geworden en gebleven.

In de Nimma-tv bijdrage over Futsal Chabbab (<https://www.youtube.com/watch?v=LOhdpNiKIU8&t=259s>) komen oud-deelnemers en (nu) trainers Mubarek Said en Younes Corty, deelnemers Elias, Jeremy en Haitan, huiswerkbegeleidster Enise Cidensu, jongerenwerker Gôkhak Cift en wijkagent Olaf Karerissa aan het woord over hun ervaringen met Futsal Chabbab.

In de NTR documentaire 'Onbevoegd gezag' (https://npo.nl/start/serie/onbevoegd-gezag/seizoen-2/onbevoegd-gezag_8/afspelen) komen jongeren en de belangrijkste stakeholders in de wijk aan het woord over hun ervaringen met Futsal Chabbab.

6. Aangehaalde literatuur

Maak een alfabetische lijst van alle in deze beschrijving aangehaalde literatuur en gebruik hiervoor de APA-normen (zie aanwijzingen in de handleiding).

- Baat, M. de & Foolen, N. (2012). *Oorzaken van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. http://www.nji.nl/nl/Oorzaken_schoolverzuimenvsv.pdf
- Benson, P. L., Scales, P. C., Hamilton, S. F., & Sesma Jr, A. (2007). Positive youth development: Theory, research, and applications. *Handbook of child psychology*, 1.
- Benzies, K., & Mychasiuk, R. (2009). Fostering family resiliency: A review of the key protective factors. *Child & Family Social Work*, 14(1), 103-114.
- Berg, M. van den, Gharairi, A., Hoboer, J., Janssen, Z. (2016). *Streng aanpak, samenwerking en vertrouwen. Een onderzoek naar de effecten van Futsal Chabbab op lange termijn* (Afstudeeropdracht) Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
- Boer, E.E. de & J.W. Metz (2014). *Meiden? Dit kan je ermee. Methodische principes van het seks specifiek werken met meiden*. Amsterdam: Lectoraat Youth Spot, Hogeschool van Amsterdam.
- Boer, M., Van Dorsselaer, S. A. F. M., de Looze, M., De Roos, S. A., Brons, H., van den Eijnden, R., ... & Stevens, G. (2022). *HBSC 2021. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Boonstra, N. & Hermens, N. (2012). Sport als medicijn. In: Uitermark, J., Gielen, A.J. & Ham, M. (red.) *Wat werkt nu werkelijk? Politiek en praktijk van sociale interventies*. Amsterdam: Van Gennep.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). (2022). *Ervaren overlast*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Laatst opgehaald op 25-2-2025 van <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85147NED/table?ts=1675080076533>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). (2023). *Jaarrapport jeugdmonitor*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Laatst opgehaald op 31-3-2025 van <https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2023/voortijdig-schoolverlaters/>
- Conklin, J. (2006). *Dialogue Mapping: Building Shared Understanding of Wicked Problems*, Chichester: Wiley & Sons Ltd.
- Collard, D., Boutkan, S., Grimberg, L., Lucassen, J., & Breedveld, K. (2014). *Effecten van sport en bewegen op de basisschool*. Mulier Instituut. Laatst opgehaald op 25-2-2025 van <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=3678&m=1422883370&action=file.download>
- Damon, W. (2004). What is positive youth development?. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 13-24.
- Danish, S.J., Forneris, T. & Wallace, I. (2008). Sport-Based Life Skills Programming in the Schools. *Journal of Applied School Psychology*, 21(2), 41-62.
- De Jong, J.D. (2018) *Na wrijving komt glans. Evaluatie van het experiment integraal jongerenopbouwwerk onder procesregie in Dukenburg en Hatert, gemeente Nijmegen*. Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

- De Koster, G. (2025). *Van controller naar controle: Drempels en motieven voor deelnemers van de interventie Futsal Chabbab die overmatig gamen om aan sportparticipatie te doen*. (Ongepubliceerd onderzoeksrapport), Nijmegen: HAN University of Applied Sciences.
- De Witte, K., Cabus, S., Thyssen, G., Groot, W., & van den Brink, Henriette Maassen. (2013). A critical review of the literature on school dropout. *Educational Research Review*, 10, 13-28.
- El Hadioui, I. (2011). *Hoe de straat de school binnendringt. Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Amsterdam: Van Genneep.
- Ferwerda, H., Ham, T. van (2015). *Problematische jeugdgroepen in Nederland : omvang en aard in het najaar van 2014*. Arnhem: Bureau Beke.
- Farrington, D. P., & Welsh, B. C. (2008). *Saving children from a life of crime: Early risk factors and effective interventions*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2008). Participation in extracurricular activities in the middle school years: Are there developmental benefits for African American and European American youth? *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 1029-1043.
- Geel, L. & Ten Have, I. (2021). *Scoren met ouders: Een onderzoek naar het aangaan van oudercontact binnen Futsal Chabbab te Nijmegen*. (Afstudeeropdracht). Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
- Hense, E. (2015). *Vernieuwingsinitiatieven rond eten, zorg en geld - een kwestie van spiritualiteit*. Amsterdam: VU University Press.
- Herweijer, L. (2008). *Gestruikeld voor de start. De school verlaten zonder startkwalificatie*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Kooijman, H. (2011). *Meiden meer in beeld*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Kraamer, C. A., & Vreriks, W. (2017). *Het effect van een competitie-element op de motivatie van jongens tussen de acht en zestien jaar om te gaan sporten en bewegen* (Afstudeeropdracht). Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
- Kullberg, J., Mouktadibillah, R., De Vries, J. (2021) *Opgroeien in een kwetsbare wijk. Over buurteffecten en persoonlijke ervaringen van jongens en jonge mannen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Leidemeijer, K., Bogaerts, A. & Roet, W. (2010). *Jongerenoverlast in perspectief. Een analyse van de omstandigheden die van invloed zijn op de overlast van jongeren*. Amsterdam, RIGO Research en Advies BV.
- Lockwood, P., Jordan, C. H., & Kunda, Z. (2002). Motivation by positive or negative role models: regulatory focus determines who will best inspire us. *Journal of personality and social psychology*, 83(4), 854.
- Lub, V. (2013). *Schoon, heel en werkzaam? Een wetenschappelijke beoordeling van sociale interventies op het terrein van buurtleefbaarheid*. Den Haag: Boom-Lemma Uitgevers.
- Luijk, E. & Westerveld, M. (2020) *Futsal4Girls - Op weg naar weerbare meiden* (Afstudeerscriptie), Ede: Christelijke Hogeschool Ede.
- Ministerie van Onderwijs, C. en W. (2021). *Aanpak voortijdig schoolverlaten (vsv)—Voortijdig schoolverlaten (vsv)—Rijksoverheid.nl* [Onderwerp]. Ministerie van Algemene Zaken.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vsv/aanpak-voortijdig-schoolverlaten-vsv>

- Mulderij, K.J. (2011) 'Rustig chillen zonder dat de politie je stalkt' – ontmoetingsplaatsen voor jongeren in een zogenaamde achterstandswijk, in: *Jongeren, wonen en sloop – stedelijke herstructurering gezien door de ogen van jongeren*. Den Haag: Nicis Institute, pp. 81-85.
- NJI. (2023). *Cijfers over overlast* | Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd 25-2-2025, van <https://www.nji.nl/cijfers/overlast>
- NJI. (2025). *Cijfers over schoolverzuim en thuiszittende leerlingen* | Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd 25-2-2025, van <https://www.nji.nl/cijfers/schoolverzuim>
- Noorda, J.J. en Veenbaas, R.H. (2006). *Rondhangende jongeren*. Pdf-document, gedownload 31-11-2013 van http://wodc.nl/publicaties/aanpak_criminaliteit/criminaliteitsproblemen/index.aspx.
- Scherpenberg, T. (2020) *Het leefdomein onderwijs van Futsal Chabbab bij FC Social Work* (Afstudeeropdracht). 's-Hertogenbosch: Avans Hogeschool
- Schoemaker, J. (2022) *Impactrapportage Futsal Chabbab: verkenning van de maatschappelijke impact*. Nijmegen: HAN University of Applied Sciences en Sports & Economics Research Centre (SERC).
- Sleegers, R. (2012). *Handboek Futsal Chabbab. Verbindende jongeren-wijkaanpak. Methode Saïd*. Nijmegen: Futsal Chabbab.
- Sleegers, R. (2013). *Futsal Chabbab Resultaten quickscan januari 2013*. Nijmegen: Futsal Chabbab.
- Sleegers, R. (2015). *Futsal Chabbab, verbindende jongeren-wijkaanpak*. Databank Effectieve sociale interventies. Utrecht: Movisie.
- Van den Berg, L. (2024). *Sociale Sportinitiatieven*. Utrecht: Kenniscentrum Sport & Bewegen.
- Van Gendt, R. (2025). *Invloed van cultuur op sport*. (Ongepubliceerd onderzoeksrapport), Nijmegen: HAN University of Applied Sciences.
- Ven, T.P.J. van der (2009). *Ervaren kwaliteit van het Futsal Chabbab project in Nijmeegse achterstandswijken*. Utrecht: Universiteit van Utrecht.
- Vermeulen, J. & Verweel, P. (2013). *Een voorbeeld voor jongeren in de wijk. De betekenis van de Krajicek Scholarship*. Den Haag: Richard Krajicek Foundation.
- Visser, G., Sleegers, R. & HAN University of Applied Sciences (2023). *De Futsal Battle: meer dan een wijkcompetitie. Een onderzoek naar de sociale en persoonlijke waarden van de Futsal Battle in drie Nijmeegse wijken*. Nijmegen: HAN University of Applied Sciences. Laatst geraadpleegd op 25-2-2025 van <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=11474&m=1696923603&action=file.download>
- Wang, M-T.& Fredricks, J. (2014). The Reciprocal Links Between School Engagement, Youth Problem Behaviors, and School Dropout During Adolescence, *Child Development*, March/April 2014, Volume 85, Number 2, 722–737.
- Willemsen, N. (2018). *Werkzame elementen in sport- en beweeginterventies voor jeugd met een lage ses*. Wageningen: Wageningen University. Laatst opgehaald op 10 mei 2019 van: https://www.kenniscentrumsport.nl/publicatie/?werkzame-elementen-in-sport-en-beweeginterventies-voor-jeugd-met-een-lage-ses&kb_id=23396

Wopereis, R. & Peters, S. (2019) *Schouder aan schouder: onderzoek naar de behoeften van betrokkenen uit de pedagogische driehoek gericht op ouderbetrokkenheid binnen Futsal Chabbab* (Afstudeeropdracht). Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.